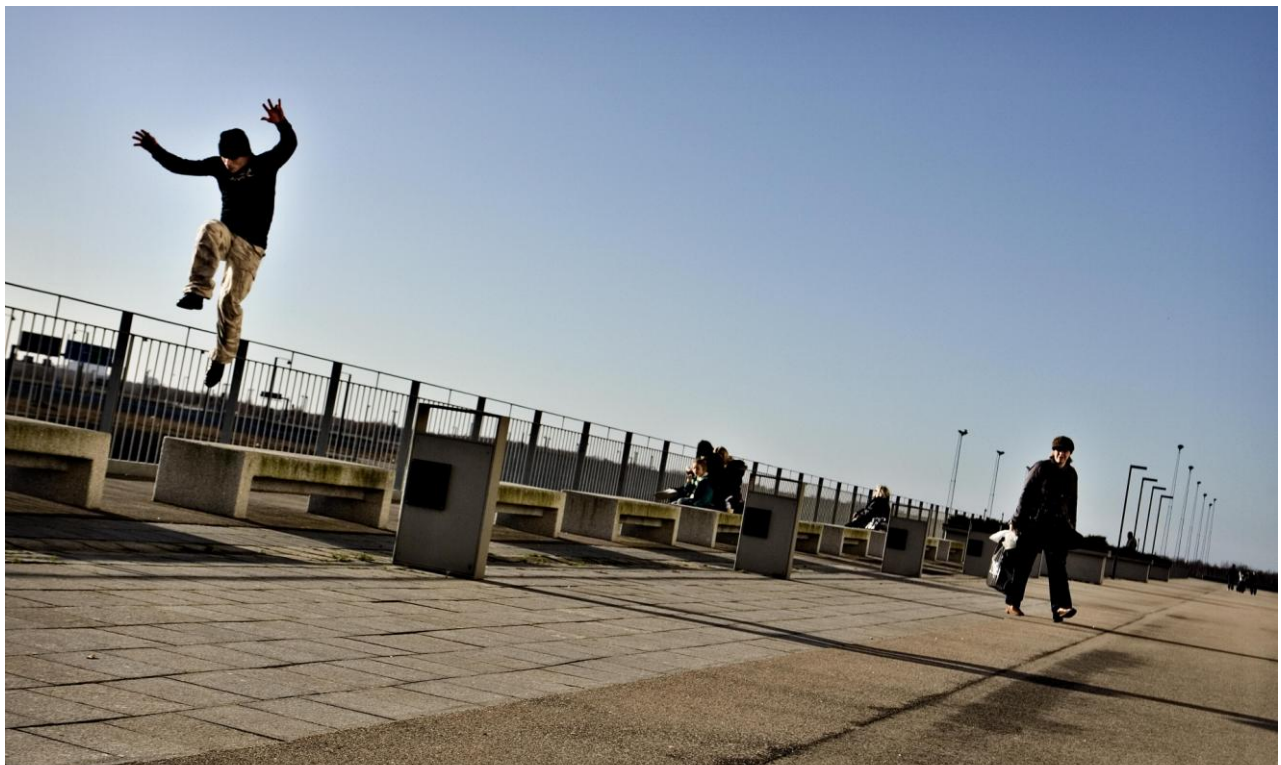

Utdanningsdirektoratet

Sluttrapport

November 2011

KARTLEGGING AV PØBELPROSJEKTET

PØBELPROSJEKTET

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Innledning	1
1.1	Formål med oppdraget	1
1.2	Metodisk gjennomføring	1
1.3	Leseveiledning	3
2.	Sammendrag	4
2.1	Presentasjon av hovedfunn	4
2.2	Formål med kartleggingen	4
2.3	Metodisk gjennomføring	4
2.4	Pøbelprosjektet	4
2.5	Innhold i kurs og oppfølging	5
2.6	Måloppnåelse og resultater	5
3.	Bakgrunn	7
3.1	Innsats mot frafall i videregående skole	7
3.2	Pøbelprosjektet	8
4.	Mål og struktur i Pøbelprosjektet	10
4.1	Organisering og styring	10
4.2	Målsetninger	11
4.3	Målgruppe	12
4.4	Kjennetegn ved deltakerne	14
4.5	Samarbeidspartnere	16
5.	Innhold i kurs og oppfølging	19
5.1	Metodikk	19
5.2	Inntakssamtale	20
5.3	6 ukers avklaringskurs	20
5.4	Oppfølging etter endt kurs	22
5.5	Rutiner for rapportering og dokumentasjon	23
6.	Mål og resultater	24
6.1	Ulike forståelser av måloppnåelse	24
6.2	Måloppnåelse i Pøbelprosjektet	25
6.3	Deltakernes vurdering av Pøbelprosjektet	27
6.4	Tiltak rettet mot frafall i videregående skole	27
6.5	Konklusjoner	29

1. INNLEDNING

Rambøll presenterer herved sluttrapport for Kartlegging av Pøbelprosjektet. Oppdraget er gjennomført fra medio september til medio november 2011 på oppdrag for Utdanningsdirektoratet.

Pøbelprosjektet AS ble etablert i Stavanger i 2007, og gjennomførte i oktober 2008 sitt første kurs med påfølgende oppfølging for ungdom som av ulike grunner hadde falt ut av videregående opplæring. Etter hvert er Pøbelprosjektet blitt utvidet, og har i løpet av de to siste årene etablert seg som tjenesteleverandør for NAV i til sammen fem ulike fylker.

Kartleggingen vil ta for seg Pøbelprosjektets virksomhet og deltakere i Rogaland fra starten i 2008-2010, da det er for tidlig å si noe om Pøbelprosjektets resultater i de andre fylkene. Rambølls kartlegging avgrenser seg dermed til å behandle Pøbelprosjektets aktivitet i Rogaland, hvor vi tar for oss deltakelsen og driften i årene 2008-2010.

1.1 Formål med oppdraget

Formålet med oppdraget er å foreta en kartlegging av Pøbelprosjektet med fokus på å dokumentere hva som kjennetegner deltakere i Pøbelprosjektet, og hvordan det har gått med dem som har vært omfattet av tiltaket. Det er også sett nærmere på hvordan Pøbelprosjektet kan vurderes i sammenheng med satsinger som har til hensikt å motvirke frafall fra videregående opplæring.

1.2 Metodisk gjennomføring

Kartlegging av Pøbelprosjektet er et oppdrag som er løst ved hjelp av en kombinasjon av ulike metoder. Oppsummert innebærer dette at det er gjennomført dokumentstudier, eksplorative intervjuer, analyse av registerdata, og kvalitative telefonintervjuer. I dette avsnittet redegjøres det nærmere for den metodiske gjennomføringen av oppdraget.

1.2.1 Innledende studier og eksplorative intervjuer

Som en innledende aktivitet har Rambøll gjennomført innledende dokumentstudier og eksplorative intervjuer. Fire intervjuer ble gjennomført med representanter fra henholdsvis NAV Rogaland, NAV Aust-Agder, Oppfølgingstjenesten i Rogaland og Utdanningsdirektoratet. De eksplorative intervjuene inngår ikke i datagrunnlaget for kartleggingen, men ble snarere gjennomført for at prosjektteamet så raskt som mulig skal tilegne seg en grundig innsikt i, og forståelse av, de problemstillingene som skal besvares i oppdraget. I dette ligger det at en gis mulighet til å etterprøve noen tentative hypoteser for oppdraget gjennom tidlig å innhente informasjon fra aktørers perspektiv. For det andre representerer de eksplorative intervjuene også en mulighet for å skape en forankring til prosjektet blant aktører som oppdragsgiver mener er sentrale. Informantene som inngår i utvalget til de eksplorative intervjuene ble derfor identifisert i samarbeid med oppdragsgiver.

1.2.2 Dokumentstudier og registerdata

Rambøll har gjennomgått registerdata oversendt fra Pøbelprosjektet med oversikter over deltakeres status og resultater, samt deres dokumenter tilknyttet Pøbelprosjektets drift, slik som rapporteringer til Kunnskapsdepartementet, årsrapporter og -beretninger, avtale med NAV, metodisk rammeverk, kursplaner, organisasjonskart m.m.

Ideelt sett burde registerdata fra Pøbelprosjektet krysses med opplysninger fra NAV og Oppfølgingstjenesten. Pøbelprosjektets registerdata er basert på den kunnskap og kjennskap Pøbelprosjektet har til deltakerne underveis og etter deltakelse. Vi har også hatt tilgang til lister over deltakere på et av Pøbelprosjektets kurs (Fokus Ungdom Avklaring) kurs for høsten 2011¹. Det er begrensninger knyttet til de registerdata vi har hatt tilgang til. De gir oss ikke tilgang til status som ledighetsperiode og oppfølging av NAV før deltakelse i Pøbelprosjektet. Registerdataene gir oss heller ikke oversikt over hvordan det går med de deltakere som av en eller annen grunn avbryter kurset.

¹ Liste over deltakere på kurs utarbeidet av NAV til Rogaland fylkeskommune

Gjennom intervjuer er vårt inntrykk at denne type data vanskelig lar seg oppdrive, da NAV og OT ikke fører egne oversikter knyttet til Pøbelprosjektet.

1.2.3 Kvalitative intervjuer

I oppdragets kravspesifikasjon fremgår det at kartleggingen skal skje i samarbeid med Pøbelprosjektet, NAV lokalt og Oppfølgingstjenesten i Rogaland fylkeskommune. På bakgrunn av dette ble det gjennomført følgende kvalitative intervjuer:

Pøbelprosjektet:

- 2 intervjuer med ledelsen i Pøbelprosjektet
- 2 intervjuer med ledere for henholdsvis Pøbelarbeid og Pøbelskipet
- 2 intervjuer med ansatte i Pøbelprosjektet (oppfølgere av ungdom i Pøbelarbeid)
- 27 intervjuer med deltakere som ble tatt opp i Pøbelprosjektet i årene 2008-2010

Samarbeidsaktører:

- 2 intervjuer med NAV Stavanger
- 2 intervjuer med NAV Sandnes
- 2 intervjuer med Oppfølgingstjenesten i Stavanger
- 1 intervju med Oppfølgingstjenesten i Sandnes
- 1 intervju med Rogaland fylkeskommune

Når det gjelder intervjuene med de 27 deltakerne, ble Pøbelprosjektet bedt om å fremskaffe informanter som deltok i prosjektet i 2008, 2009 og 2010 for gjennomføring av ca 30 intervjuer. Listen bestod av 30 deltakere, og Rambøll lyktes med å gjennomføre intervjuer med i alt 27 personer. Det er viktig å understreke at denne informantgruppen ikke kan sies å være representativ for hele deltakermassen. Av de 27 ungdommene vi intervjuet, var samtlige enten i jobb, arbeidspraksis eller i utdanning. De gjennomførte intervjuene kan derfor ikke belyse historiene til deltakere som ble utvist og/eller ble tilbakeført til det ordinære hjelpeapparatet. Rambøll har derfor sett det nødvendig å være forsiktig med å generalisere på bakgrunn av denne skjevheten i utvalget.

Alle intervjuene ble gjennomført per telefon, der det ble benyttet en semistrukturert intervjuguide. Dette sikret at vi fikk dekket samtlige temaer med alle informantene, hvilket blant annet gjør det enklere å sammenligne funnene. Samtidig åpner et semistrukturert intervju for at intervjueren kan stille oppfølgende spørsmål om enkelttemaer slik at informanten kan utdype særskilt interessante momenter som avdekkes i løpet av intervjuet.

Når det gjelder intervjuene med Oppfølgingstjenesten og NAV, måtte vi lete litt til vi fant informanter som mente de hadde tilstrekkelig kjennskap til Pøbelprosjektet til å stille til intervju. Dette kan tilskrives at av de mange ansatte i NAV og OT, har relativt få vært direkte involvert i konkrete saker der ungdommer har blitt søkt inn i Pøbelprosjektet. Også her må vi være forsiktige med å generalisere informantens utsagn, da de kan være basert på så få som ned i to-tre konkrete saker.

Ut i fra oppdragets rammer har det ikke vært mulig for Rambøll å innhente data fra Pøbelprosjektets samarbeidspartnere på arbeidsgiversiden. Bedrifters erfaringer og perspektiver på samarbeidet med Pøbelprosjektet blir dermed ikke belyst.

1.2.4 Analyse

Basert på en gjennomgang av dokument- og registerdata, samt og de kvalitative intervjuene fra deltakere, ansatte og ledelse i Pøbelprosjektet, samt samarbeidsaktører i NAV og OT, er det gjort en analyse av Pøbelprosjektets måloppnåelse og resultater.

Det er også verdt å nevne at vi kun har hatt tilgang til registerdata over deltakerne utarbeidet av Pøbelprosjektet. Vi har ikke kunnet krysse listene med status over deltakerne med tilsvarende registerdata i NAV eller i oppfølgingstjenesten.

1.3 Leseveiledning

Rapporten har følgende struktur:

Kapittel 2 er et sammendrag av funnene i kartleggingen, med tilhørende konklusjoner.

I Kapittel 3 presenterer vi det politiske satsningsområdet å forhindre frafall i videregående opplæring, beskriver den nasjonale satsningen mot frafall fra videregående opplæring, og introduserer Pøbelprosjektet.

Kapittel 4 går nærmere inn på Pøbelprosjektets organisering og styring, herunder økonomi, og videre prosjektets målsetninger, målgruppe og hvordan deltakere blir rekruttert inn. Vi tar også for oss hva som kjennetegner deltakerne, og endelig Pøbelprosjektets ulike samarbeidsaktører.

Kapittel 5 omhandler innholdet i Pøbelprosjektets kurs og metodikken kurset baserer seg på. Videre tar vi opp den påfølgende oppfølgingen av deltakere, samt rutiner for rapportering og dokumentasjon.

I Kapittel 6 presenteres og diskuteres Pøbelprosjektets resultater og måloppnåelse.

2. SAMMENDRAG

Rambøll Management Consulting har gjennomført en kartlegging av Pøbelprosjektet i Rogaland på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet. Kartleggingen ble gjennomført i september- oktober 2011. Med dette presenteres et kort sammendrag av hovedfunn samt innhold i rapporten.

2.1 Presentasjon av hovedfunn

- ✓ Pøbelprosjektet oppnår gode resultater med tanke på antall deltakere som går over i arbeid eller utdanning
- ✓ Tett oppfølging av deltakere underveis og i etterkant av kursdeltakelse er en suksessfaktor for at ungdommene klarer å få og beholde arbeid
- ✓ Tett kontakt med arbeidsgivere før og underveis ved utplassering av en deltaker er viktig for å styrke hver enkelt deltaker til å være i jobb
- ✓ Samarbeid mellom Pøbelprosjektet, NAV og Oppfølgingstjenesten synes å være preget av lite systematikk og struktur. Samarbeid mellom Pøbelprosjektet og arbeidsgivere fremstår som mer strukturert
- ✓ Rekrutteringskanalene til Pøbelprosjektet er i stor grad basert på anbefalinger fra venner og kjente, til tross for at den formelle rekrutteringen skal gå via NAV
- ✓ Måloppnåelse forstås ulikt av NAV som tiltakskjøper, Pøbelprosjektet som tiltaksleverandør og Oppfølgingstjenesten
- ✓ Pøbelprosjektet ser ut til å ha operere med ulike tallgrunnlag. Til KD og media er det rapportert tall som inkluderer deltakere som har fått jobb og de deltakere hvis livssituasjon tilsier er "på vei til jobb". Til NAV er det kun rapportert om de deltakere som har fått jobb
- ✓ Pøbelprosjektet har likhetstrekk med satsinger med formål om å dempe frafall fra videregående skole. Prosjektet har bred målsetting og målgruppe, og representerer slik sett et alternativ for de ungdommer som ikke nyttiggjør seg de eksisterende ordningene på utdanningsområdet

2.2 Formål med kartleggingen

Formålet med kartleggingen har vært å kartlegge innholdet i Pøbelprosjektet, hvilke resultater prosjektet har oppnådd og hvordan det samarbeides med aktører som NAV, Oppfølgingstjenesten og arbeidsgivere. Kjennetegn ved deltakere og deres opplevelse av kurset har også blitt kartlagt i tillegg til at prosjektet sees i lys av andre satsinger med formål om å hindre frafall i videregående skole.

2.3 Metodisk gjennomføring

Oppdraget er gjennomført i form av gjennomgang av registerdata og kvalitative intervjuer med deltakere i prosjektet, ansatte i Pøbelprosjektet og samarbeidspartnere i NAV og i Oppfølgingstjenesten.

2.4 Pøbelprosjektet

Pøbelprosjektet er organisert som et ideelt AS med 15 ansatte fordelt på 14.5 årsverk. Pøbelprosjektet er delt i fem ansvarsområder: Pøbelarbeid (med Pøbelskipet som samarbeidspartner) informasjonsarbeid, inntektssenter, kurs og foredrag samt foretningsutvikling. Pøbelprosjektet er tjenesteleverandør for NAV og utvikler avklaringskurs og oppfølging av ungdom. Pøbelarbeid inkluderer både motivasjons- og avklaringskurs, samt bistand

til å finne arbeidspraksis, jobb eller å komme tilbake til skolen. Ungdommene som deltar blir tilbudt oppfølging i utgangspunktet et halvt år, men med mulighet for forlengelse med et halvt år av gangen. Pøbelprosjektets drift finansieres delvis av offentlige midler, delvis av inntekter knyttet til kurs og foredrag og fra private givere.

Pøbelprosjektets Pøbelarbeid er et tiltak rettet mot målgruppen ungdom mellom 16 og 24 år som faller utenfor ordinær videregående skole og/eller arbeidsliv. De overordnede målsettinger er å få ungdom tilbake til jobb eller skolegang. I Pøbelprosjektets grunnfilosofi ligger en erkjennelse av at dette kan ta tid og krever tett oppfølging, motivasjon og styrking av hver enkelt deltaker. Pøbelprosjektets uttrykk "på vei til jobb" understreker det behov enkelte ungdommer har for å bevege seg gjennom ulike steg for å få fast tilknytning til arbeidslivet.

Deltakerne kjennetegnes ved at nesten alle har avbrutt skolegang og tilbakelagt en lengre ledighetsperiode før de ble med i Pøbelprosjektet. Manglende suksesshistorier i skole eller arbeidsliv medfører at flere har liten tro på seg selv og sine egne ressurser. Flere beskriver seg som "skolelei", men med et ønske om å gjøre noe. Enkelte av deltakerne kjennetegnes også ved at de har hatt utfordringer knyttet til rus, psykiatri, vanskelige familieforhold, og kriminalitet. Rekruttering til Pøbelprosjektet synes å gå via flere kanaler. Enten i form av direkte kontakt Pøbelprosjektet og som et resultat av anbefalinger fra venner og familie, eller som et resultat av henvisning fra andre deler av hjelpeapparatet. Førstenevnte synes å være mest utbredt til tross for at det i avtalen med NAV stilles krav om at alle søkere skal ha vært registrert som arbeidssøker hos NAV. Våre data viser at mange deltakere har registrert seg hos NAV først etter at de har vært i kontakt Pøbelprosjektet.

Pøbelprosjektet samarbeider med aktører innenfor det offentlige hjelpeapparat som NAV og Oppfølgingstjenesten, og de samarbeider med en rekke arbeidsgivere. Samarbeidet med NAV synes å være usystematisk, med få faste møtepunkter og rapporteringsstrukturer. Det er lite eller ikke et formalisert samarbeid mellom oppfølgingstjenesten og Pøbelprosjektet. Pøbelprosjektet har knyttet til seg i overkant av 700 bedrifter. Her samarbeides det om inntak av deltakere til arbeidstrening og oppfølging av deltakere som er utplassert i arbeidspraksis. Det er et samarbeid både på systemnivå mellom en arbeidsgiveransvarlig i Pøbelprosjektet og arbeidsgiver, og det samarbeides på individnivå mellom oppfølger og kontakt hos arbeidsgiver.

2.5 Innhold i kurs og oppfølging

Pøbelarbeid består av et seks ukers avklarings- og motivasjonskurs med plass til 15-18 deltakere, med påfølgende individuell oppfølging i arbeid og/eller skolegang. Metodisk bygger avklaringskursene på et konsept som Pøbelprosjektet kaller *Både Og*, en kombinasjon av LØFT – metodikk og konsekvensmetodikk. Dette vil si en veksling mellom å stille krav til ungdommene og å bygge opp ungdommenes tro på seg selv.

Del to i Pøbelprosjektet er oppfølging mot arbeid, skole eller læreplass (Fokus ungdom oppfølging). De ungdommer som ønsker seg direkte tilbake til skole, overføres til Oppfølgingstjenesten. Tett oppfølging tilpasset den enkeltes behov er stikkord i denne fasen og hver ungdom har en fast oppfølger. Når oppfølger anser en ungdom som klar til å avslutte oppfølgingen er det leder for Pøbelarbeid som tar beslutningen om utskrivning. Pøbelprosjektet opprettholder kontakt med forhenværende deltakerne i form av telefon, sms eller annet.

I avtalen som er inngått med NAV fremgår det at Pøbelprosjektet skal rapportere til vedkommendes veileder i NAV ved avsluttet kurs. Funnene i denne kartleggingen tilsier at det er ulik oppfattelse fra henholdsvis Pøbelprosjektet og NAV når det gjelder hyppighet og innhold i rapporteringen fra Pøbelprosjektet til NAV.

2.6 Måloppnåelse og resultater

Pøbelprosjektet rapporterer resultater som viser at 60 % av deltakerne enten går ut i jobb eller skole etter endt kurs. Imidlertid tyder kartleggingen på at det fra samarbeidspartnerne er stilt spørsmål ved disse resultatene. Dette skyldes delvis at Pøbelprosjektet, NAV og OT har ulik forståelse av måloppnåelse. Pøbelprosjektet har også operert med høyere tall enn hva som er angitt ovenfor. Til Kunnskapsdepartementet og overfor media har det blitt operert med 90 prosent avgang til jobb og eller skole. Dette forklarer Pøbelprosjektet at inkluderer måloppnåelse knyttet til deltakere som "er på vei" til jobb.

Deltakerne som er intervjuet i kartleggingen oppgir at de har hatt et godt utbytte av kurset og at de i langt større grad enn før de deltok i kurset er i stand til å kunne få og beholde arbeid.

3. BAKGRUNN

Det å forhindre frafall fra videregående skole og å begrense negative ringvirkninger av frafall er svært høyt prioritert blant Regjeringens satsingsområder. I 2010 var det kun 57 prosent av elevene som fullførte videregående opplæring på normert tid, 13 prosent fullførte på mer enn normert tid, 25 prosent fullførte ikke, og fem prosent er fortsatt i videregående opplæring fem år etter påbegynt grunnkurs². Med opp til et par prosentandelers variasjon har disse tallene ligget stabilt siden 2004. Frafall og forsinkelser i utdanningsløpet har store negative konsekvenser, både for ungdommene som står i fare for å bli marginalisert, og for samfunnet, som må fange opp disse elevene senere dersom de ikke klarer å komme inn i utdanning eller arbeidsliv. Det representerer både en økonomisk kostnad for samfunnet og en personlig, sosial kostnad for den enkelte. Regjeringen har derfor ønsket å sette inn en særlig innsats for å støtte opp om elever som har falt ut av skole/opplæring, eller som står i fare for å gjøre det.

Samfunnsgevinsten ved å satse på ungdom i faresonen for å falle ut av ordinær skole og/eller opplæring anses å være stor i følge Vista Analyse (2010). Å redusere frafall og få ungdom over i bæredyktige livsløp er mer vellykket jo tidligere innsatsen iverksettes³. Videre heter det at tidlig offentlig innsats er avgjørende for å oppnå gode resultater. Rapporten understreker også viktigheten av å vie mer oppmerksomhet til gjeldende tiltak – hvordan de fungerer og hvilken effekt de har, før det eventuelt brukes ressurser på å iverksette nye tiltak.

Arbeidsinnsatsen overfor ungdom som faller fra, eller som har problemer med å gjennomføre videregående opplæring, faller inn under flere tjenesteområder, og fordrer dermed en koordinert tverrfaglig innsats. Ungdommene kan ha sammensatte behov, og kan trenge oppfølging fra flere aktører og tjenester. Et tett samarbeid mellom aktører innen kommune, fylkeskommune og stat er derfor viktig for å sørge for at ungdommene ikke faller mellom ulike tjenester og tiltak, men i stedet blir fanget opp av riktig instans. Samarbeid om ressursinnsats er nødvendig for å kunne sette inn de beste og mest effektive tiltakene i hvert enkelt tilfelle⁴.

3.1 Innsats mot frafall i videregående skole

Et svært aktuelt eksempel på satsing mot frafall er Ny GIV – gjennomføring i videregående opplæring – et treårig prosjekt som løper fra 2010 til 2013. Prosjektet har som mål å etablere et permanent samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner for å bedre elevers forutsetning for å fullføre videregående opplæring. Prosjektet er forankret i Kunnskapsdepartementet og består av både nasjonale og lokale tiltak for å sikre at elever oppnår formell kompetanse i videregående opplæring. Samarbeidspartene skal ha som felles mål å bedre gjennomføringen i videregående opplæring samt etablere et felles data- og statistikkgrunnlag for å vurdere måloppnåelsen. På den måten sikres et systematisk samarbeid mellom kommuner og fylkeskommuner om oppfølging av elever med svake faglige prestasjoner som av ulike grunner har dårlige forutsetninger for å gjennomføre videregående opplæring⁵.

Ny GIV består av hovedprosjektene Overgangsprosjektet og Opplæringsprosjektet. Overgangsprosjektet er et samarbeid mellom kommuner og fylkeskommuner om oppfølging av elever med svake faglige prestasjoner og dårlige forutsetninger for å gjennomføre videregående opplæring. Formålet med prosjektet er å bedre forutsetningene for å gjennomføre videregående opplæring for målgruppen. Sentralt i prosjektet står tett oppfølging av de svakeste elevene i siste del av 10. trinn og i videregående opplæring. Oppfølgingen baseres på en avtale mellom elev/foresatte og den respektive skolen. Avtalen har hovedvekt på utvikling av elevenes grunnleggende regne-, skrive- og leseferdigheter gjennom en intensiv opplæring. Ved prosjektperiodens slutt i 2013 skal prosjektet dekke alle kommuner og ungdomsskoler i alle Norges fylker⁶.

Oppfølgingsprosjektet har som formål å bedre samarbeidet mellom fylkeskommunene og NAV om ungdom som har falt ut fra utdanning og/eller arbeidsliv. I tillegg skal Oppfølgingstjenesten i

² <http://skoleporten.udir.no/rapportvisning.aspx?enhetsid=00&vurderingsomrade=9dc79116-d03e-42d2-9d9e-bb75a5a01158&skoletype=0>

³ Vista Analyse, rapport 2010: "samfunnsøkonomiske konsekvenser av marginalisering av ungdom". Tilgjengelig fra: http://vista-analyse.no/themes/site_themes/vista/images/uploads/VA_rapport_nr_2010-07_Samfunnsøkonomiske_effekter_av_marginalisering_blant_ungdom.pdf [23.08.11]

⁴ Også understreket i Vista Analyses rapport 2010, se fotnote 3.

⁵ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/kampanjer/ny-giv.html?id=632025>

⁶ Kunnskapsdepart: gjennomføringsbarometert, 2011:1

fylkeskommunene styrkes. Antallet ungdom i Norge som har behov for oppfølging og bistand er i dag ikke kjent. Oppfølgingstjenesten har som ansvar å ta kontakt med alle unge mellom 16 og 21 år som ikke søker videregående opplæring eller slutter underveis i opplæringsperioden, mens NAV forholder seg til de som på egenhånd registrerer seg ved sitt lokale NAV-kontor. Målet med prosjektet er å skape et varig system der flest mulig i målgruppen fanges opp, motiveres og kvalifiseres til deltakelse i opplæringsløp som fører til grunnkompetanse, yrkeskompetanse eller studiekompetanse⁷.

Ved prosjektets start i 2010 ga Kunnskapsdepartementet fylkeskommunene i oppdrag å samarbeide med kommuner som til sammen dekket 30-50 % av ungdomsskoleelevene i fylket. Formålet var å etablere et samarbeid mellom fylkeskommune og alle kommunene i fylket i løpet av 2012 og 2013, for så å skape et varig samarbeid mellom partene om alle elevene i målgruppen.

Ny GIV innebærer krav og tiltak til både fylkeskommunene og staten. I forbindelse med Overgangsprosjektet skal fylkeskommunene fortsette å videreutvikle de tiltakene som er satt i verk for å øke gjennomføringen av videregående opplæring. Tiltakene omfatter blant annet oppfølging av nasjonale prøver, og mer fleksibel undervisning og arbeidslivsfag. Staten på sin side vil bidra til felles skoloring av lærere i grunnskolen og videregående opplæring slik at de kan videreutvikle elevenes grunnleggende ferdigheter. Videre vil Staten bidra med midler til å skolere lærere i fellesfagene på yrkesfaglige utdanningsprogram da det er her man ser det største problemet. I løpet av det første året av prosjektet ble omlag 700 lærere skolert. I forbindelse med Opplæringsprosjektet skal fylkeskommuner og NAV samarbeide om å kombinere ulike former for opplæring med arbeidspraksis. Videre skal det jobbes mot at oppfølgingen av frafallselever kommer i gang på et tidligere stadium, samtidig som at det skal gjøres ekstra innsats overfor de unge som har vært lengst utenfor opplæring og arbeid⁸.

I Rogaland, hvor Pøbelprosjektet har sitt utspring, er Ny Giv konsentrert om å fokusere på de 10 prosentene av elevene som har dårligst karakterer fra ungdomskolen (under 30 poeng). Disse følges nøye opp og gis ekstra faglig støtte slik at overgang mellom ungdomsskole og videregående blir så god som mulig⁹.

3.2 Pøbelprosjektet

Konseptet Pøbelprosjektet ble etablert i Stavanger i 1997 av gründerne Eddi Eidsvåg og Arne Husjord i selskapet Brød og Sirkus. I 2007 stiftet de selskapet Pøbelprosjektet AS. Pøbelprosjektet er et ideelt foretak rettet mot ungdom i aldersgruppen 16-25 år som av ulike grunner står utenfor videregående opplæring. Målsetningen er å få disse ungdommene tilbake til jobb eller utdanning, og bidra til at de over tid bygger opp en varig tilknytning til arbeidslivet. Begrepet Pøbel henspiller på måten andre gjerne ser på disse ungdommene, som bøllete ungdom som gjør de gale tingene, mangler folkeskikk eller bryter med normer og regler. Pøbelprosjektet ønsker å snu dette begrepet til noe positivt, og viser til den latinske betydningen av ordet pøbel; *folkelig* eller *det brede lag i folket*. Pøbelbegrepet viser dermed til det folkelige i oss alle. Et trekk ved Pøbelprosjektet er at de aktivt baker inn pøbelbegrepet både i sin omtale av deltakerne og samarbeidspartnere (pøbelungdom, pøbelbedrifter etc.), i sine stillingsbeskrivelser (pøbelsosiolog, fagpøbel, pøbeloppfølger etc.) og for å beskrive sine aktiviteter (pøbelsamtale, pøbelarbeid etc.). Dette skjer både internt i prosjektet og utadrettet i markedsføringsammenhenger, og er gjort som en bevisst strategi for å etablere Pøbelprosjektet som en merkevare.

3.2.1 Pøbelarbeid

Pøbelarbeid er den delen av Pøbelprosjektet som favner det praktiske arbeidet som er rettet mot ungdommene. Pøbelarbeid er strukturert slik at det legges opp et todelt løp. Først gjennomfører ungdommene et seks ukers avklaringskurs, gjerne omtalt som motivasjonskurs eller bevisstgjøringskurs. Hensikten med kurset er å bevisstgjøre og ansvarliggjøre ungdom på egne muligheter og valg, motivere dem til å ta i bruk egne ressurser, og utruste dem for videre arbeid eller skole. Pøbelprosjektet tilbyr individuell oppfølging et halvt år etter kurs, med mulighet for forlengelse, noe som anses som et suksesskriterium for at ungdommene skal klare seg på egne ben. Siden oppstarten i 2008 og frem til september 2011 har Pøbelarbeid hatt 152 deltakere¹⁰.

⁷ Kunnskapsdepart: gjennomføringsbarometert, 2011:1

⁸ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/kampanjer/ny-giv/dokumenter/ny-giv-partnerskap-for-okt-gjennomforing.html?id=635362>

⁹ Intervju med utdanningsdirektør Rogaland.

¹⁰ I konkurransegrunnlaget fra Utdanningsdirektoratet fremkommer det at 154 deltakere har vært i prosjektet. Fra Pøbelprosjektets registerdata finner vi at 152 deltakere har vært innom Pøbelprosjektet i samme periode.

Våre informanter opererer ikke med noe klart skille mellom Pøbelarbeid og Pøbelprosjektet, og omtaler det hele som Pøbelprosjektet. Benevnelsen Pøbelprosjektet vil derfor benyttes i vår omtale av både Pøbelarbeid og Pøbelprosjektet, da informasjonen som ble samlet inn gjennom intervjuene med deltakerne gjør det lite hensiktsmessig å forsøke å skille mellom de to.

3.2.2 Pøbelskipet

Pøbelskipet er et eget driftsselskap eid av selskapet Fartøy og Verktøy, som har etablert et samarbeid med Pøbelprosjektet. Skipet ble kjøpt inn høsten 2009 og driftet fra våren 2010. Det faste mannskapet om bord lønnes av rederiet, mens Pøbelprosjektet kan leie skipet til å arrangere sine kurs. Skipet har vært gjennom en utprøvingsperiode med tanke på kursvirksomhet om bord i skipet, og planlegger oppstart av faste kurs på åtte uker (seks til sjøs, to på land) i regi av Pøbelprosjektet fra mars 2012, etter samme lest som de andre kursene Pøbelprosjektet gjennomfører. Skipet kan også benyttes som arbeidspraksis for deltakere som kan tenke seg en yrkesvei til sjøs. Pøbelskipet blir sett som en god læringsarena for ungdommene i den forstand at de inviteres til praktisk læring, samtidig som ungdommene, mens de er ute og seiler, blir nødt til både å ta ansvar for arbeidsoppgavene om bord, og ta ansvar for hverandre. Skipet har en kapasitet på inntil 20 deltakere og seks ledere. Mannskapet om bord kombinerer sosialfaglig kompetanse med seile- og skipsfaglige kunnskaper og kompetanse.

Da Pøbelskipet ennå ikke er i full ordinær drift som fast kurssted for avklaringskurs, ser vi det som lite hensiktsmessig å gjøre en full kartlegging av måloppnåelse og resultater knyttet til driften av skipet.

3.2.3 Tjenesteleverandør for NAV

Pøbelprosjektet finansieres delvis av offentlige midler gjennom å bli kjøpt inn som et avklaringstiltak for NAV i flere fylker, og delvis av gavemidler gjennom et nettverk av støttespillere i offentlig og privat sektor, så vel som privatpersoner¹¹. De første kursene for ungdom i regi av prosjektet ble gjennomført i 2008, som et prøveprosjekt på bestilling fra NAV Rogaland.

Prosjektet har en visjon om å etablere seg i alle landets fylker innen år 2016. Per i dag er Pøbelprosjektet kjøpt inn som en ordinær tjenesteleverandør for avklaringstiltak i NAV i fem fylker (Rogaland, Aust-Agder, Vest-Agder, Hedmark og Oslo). NAV i de ulike fylkene har gjort noe ulike bestillinger, og innholdet i leveransene varierer derfor noe ut i fra de avtalene som er inngått. I Telemark er Pøbelprosjektet er underleverandør for en arbeidsmarkedsbedrift hvor de kun leverer avklaringskurset på seks uker. Tilsvarende gjelder for avtalen som er inngått med NAV Grünerløkka i Oslo. I de tre andre tilfellene, er det derimot, i tillegg til seks ukers avklaringskurs, inngått avtale om individuell oppfølging av ungdommene i opp til seks måneder etter kursavslutning. Pøbelprosjektet følger derimot en del av ungdommene ut over seks måneder etter behov, enda det ikke blir dekket av NAV.

3.2.4 Pøbelprosjektets avtale med NAV Rogaland

I perioden april 2008 til juli 2010 ble Pøbelprosjektet AS drevet som et prøveprosjekt på bestilling fra NAV Rogaland. Tilbudet den gangen bestod av at ungdom ble søkt inn etter den såkalte Arbeid med bistand-modellen, som innebærer tett oppfølging i inntil tre år på veien mot arbeid. Etter prøveperioden ble det fra NAVs side besluttet at tilbudet skulle legges ut på offentlig anbud. Tilbudet ble da delt i to separate tilbud, et avklaringskurs (Fokus Ungdom avklaring) og et oppfølgingstilbud (Fokus ungdom oppfølging). Pøbelprosjektet AS leverte tilbud og vant begge anbudsrunderne, og har stått som tjenesteleverandør på disse for NAV Rogaland siden juli 2010. Deltakerne som fremdeles stod i prøveprosjektet ved omleggingen ble overført til det nye tilbudet. NAV Rogaland har så langt årlig bestilt 1-3 avklaringskurs med påfølgende oppfølging fra Pøbelprosjektet, ett i 2008 (prøveprosjekt), tre i 2009 og to i 2010.

Pøbelprosjektets organisering og innhold vil bli nærmere beskrevet i kapittel 4 og 5.

¹¹ Pøbelprosjektet som mestringsarena. *Ungdom mellom makt og avmakt*. Aasta Marie Kravik, Masteroppgave, Høgskolen i Telemark 2010.

4. MÅL OG STRUKTUR I PØBELPROSJEKTET

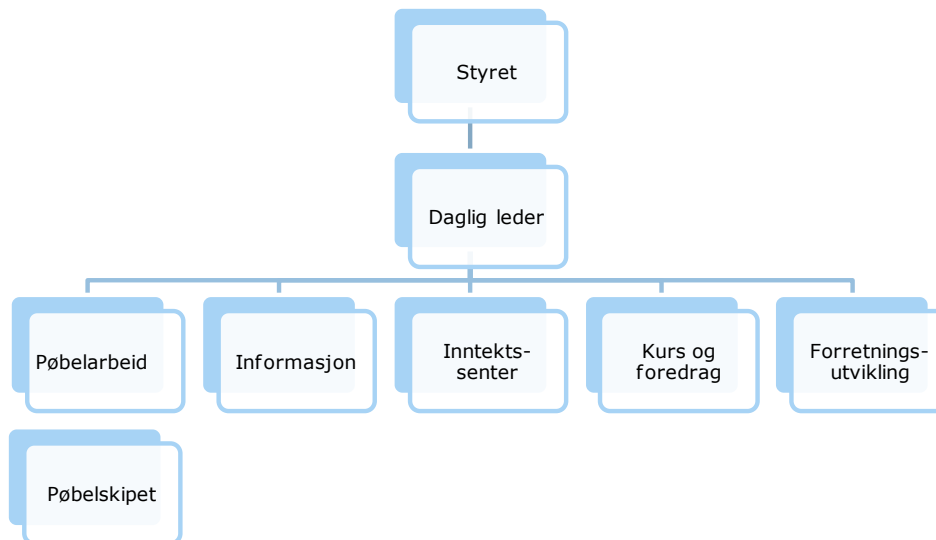
I dette kapittelet vil vi beskrive hvordan Pøbelprosjektet er organisert og hvilke målsettinger prosjektet har. Vi vil videre gjøre rede for målgruppen for prosjektet og hva som kjennetegner deltakerne. Til slutt i kapitlet vil vi gjøre rede for hvilke samarbeidsaktører som Pøbelprosjektet samarbeider med og hvordan dette fungerer.

4.1 Organisering og styring

Pøbelprosjektet er drevet som et ideelt AS og teller 15 ansatte fordelt på 14.5 årsverk¹². Øverst er det ett styre med en generalforsamling. Herunder holder daglig leder i fem ulike ansvarsområder i prosjektet som hver har sine spesifikke oppgaver. De to gründerne og grunnleggerne Arne Husjord og Eddi Eidsvåg innehar stillingstitler som henholdsvis Fagpøbel og Pøbelideolog. I tillegg til å bidra direkte inn i kurs og oppfølging av ungdom, er Husjord Fagansvarlig, mens Eidsvåg også holder kurs og konferanser eksternt. Begge bidrar inn i prosessene med å videreutvikle konseptet arbeide for at selskapet vokser og etablere seg nye steder.

De ansatte i Pøbelprosjektet fordeler seg på de fem ansvarsområdene, hvor Pøbelarbeid utgjør kjernevirksomheten i prosjektet. De andre områdene støtter på ulike måter opp under Pøbelarbeid, og som vi tidligere har vært inne på blir Pøbelarbeid omtalt som selve Pøbelprosjektet. Figur 4-1 illustrerer en forenklet modell av Pøbelprosjektets organisasjon.

Figur 4-1: Organisasjonskart, Pøbelprosjektet

Pøbelarbeid består av selve kursvirksomheten og individuell oppfølging av deltakerne, sammen med arbeid knyttet til (videre-)utvikling av en bedriftspool med aktuelle samarbeidsbedrifter. I Pøbelarbeid er det ansatt fire *Pøbeloppfølgere* i full stilling, tre med ulik sosialfaglig kompetanse, en uten formell fagkompetanse. Disse har ansvaret for den individuelle oppfølgingen av deltakerne, både gjennom kursperioden og etter avsluttet kurs. Hver av disse har ansvar for rundt 10-12 ungdommer. Av de øvrige ansatte er flere inne som kursholdere, ledere og foredragsholdere i kursene. To ansatte er involvert i arbeidet med utviklingen av bedriftspoolen, hvor de kontakter og vedlikeholder kontakt med et bredt utvalg bedrifter og arbeidsplasser det kan være aktuelt for ungdommene å få jobb eller praksisplass etter endt kurs. Pøbelprosjektet vektlegger en bred faglig og erfaringsmessig sammensetning av sine ansatte som ledd i å introdusere ungdommene for ulike mennesker og ulike retninger det er mulig å ta mht yrkes- og karrierevei. Intervjudata viser at det annenhver måned arrangeres fagdager for intern kompetanseheving av de ansatte.

Foruten selve Pøbelarbeidet, omfatter Pøbelprosjektet fire andre virksomhetsområder. Området informasjon sørger for kontakt med presse og PR-fremstøt, utvikling av websider, kommunikasjonsstrategier og -materiell. Inntektssenteret tar seg av innkommende gaver og bidrag, inntekter og salg av produkter etc. Området kurs og foredrag innbefatter eksterne kurs,

¹² Pøbelprosjektets rapport for tildelte midler ad 30.03. 2011, samt intervjudata.

seminarer og foredragsvirksomhet. Området forretningsutvikling har ansvar for videreutvikling av konsept og faglig innhold i Pøbelprosjektet.

Våre intervjudata viser at de fem områdene har ukentlige arbeidsutvalgsmøter med daglig leder.

Pøbelskipet er en egen stiftelse, men samarbeider tett med Pøbelprosjektet i form av at de leier skuta til å arrangere kurs. Skipets skipper jobbet tidligere som oppfølger av ungdommer i Pøbelprosjektet, og har et nært samarbeid med Pøbelprosjektets ledelse om hvordan Pøbelskipet kan benyttes i Pøbelprosjektet. Ideen til skipet er tatt fra skoleskipstradisjonen, der tanken er at Pøbelarbeid kan benytte skipet både til kursavvikling og som arbeidspraksis for ungdom som ser for seg en yrkesvei innen maritime fag.

4.1.1 Finansiering og økonomi

Pøbelprosjektet finansieres delvis av offentlige midler, blant annet gjennom innkjøpsavtalen med NAV, delvis av gavemidler gjennom et nettverk av støttespillere i offentlig og privat sektor, så vel som privatpersoner. Alt overskudd går tilbake til driften av Pøbelprosjektet. Tabell 4-1 gir en oversikt over Pøbelprosjektets økonomi i årene 2008-2010.

Tabell 4-1: Pøbelprosjektets omsetning og resultat

	2008	2009	2010
Årsomsetning	3 464 000 NOK	5 677 664 NOK	8 436 231 NOK
Offentlig støtte		1 690 000 NOK	2 050 000 NOK
Tilskudd fra NAV			3 330 703 NOK
Årsresultat	-239 000 NOK	480 000 NOK	183 286 NOK

Den offentlige støtten kommer fra ulike aktører. I 2010 fikk Pøbelprosjektet blant annet tildelt 1 mill kr fra Kunnskapsdepartementet til videreutvikling av Pøbelarbeid og Pøbelskipet, og de fikk kr 500 000 fra Justisdepartementet til forebyggende arbeid blant ungdom. De har også mottatt støtte fra Kronprinsens fond, Arbeidsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet og Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Ekstern kurs- og konferansevirksomhet utgjør en betydelig inntektskilde for Pøbelprosjektet, sammen med inntekter fra næringslivet gjennom bedrifter som støtter dem gjennom en fadderordning. Det at Pøbelprosjektet har inntekter utover den offentlige støtten en får som tjenesteleverandør for NAV, gjør at de har mulighet til å sette inn mer ressurser og flere/andre aktiviteter enn det en finner i ordinære tiltak.

4.2 Målsetninger

Pøbelprosjektets overordnede mål er å få ungdom tilbake til jobb eller være *på vei til jobb* gjennom utdanning, lærlingplass eller andre tiltak. Gjennom deltakelse i Pøbelprosjektet skal ungdom settes i stand til å skape seg sin egen fremtid gjennom å bevege seg mot en stabil og varig tilknytning til arbeidslivet skritt for skritt. Kort sagt skal de *lære å bruke sine pøbelressurser til noe fornuftig*. Bak denne målsetningen ligger en erkjennelse av at det å arbeide gir mennesker en opplevelse av egenverdi, verdighet og respekt, og styrker opplevelsen av tilhørighet på flere nivåer¹³. Pøbelprosjektet anser at veien til å bidra konstruktivt til samfunnet gjennom en trygg tilknytning til arbeidslivet kan arte seg forskjellig for ulike mennesker, og legger derfor stor vekt på å finne individuelle løp tilpasset hver enkelt deltaker. Ut i fra intervjuer med ledelsen i Pøbelprosjektet fremkommer det at de opererer med et resultatmål om at deltakelse i Pøbelprosjektet skal lede til jobb for 60 prosent av ungdommene.

Pøbelprosjektets arbeidsuttrykk *på vei til jobb* impliserer også hvordan ulike ungdommer har behov for å bevege seg gjennom ulike steg for til slutt å få en fast forankring i arbeidslivet. For noen er veien ut i ordinær jobb kortere, hvor kurset på seks uker er nok til å få praksisplass eller jobb. For andre går veien innom skolegang eller utdanning, som vil bidra til jobbmuligheter på sikt. For andre er veien lengre i den forstand at ungdommene trenger behandling for rusavhengighet, ulike former for behandling for eksempel knyttet til psykisk helse, få ryddet opp i familiære eller økonomiske forhold, eller sone en dom før en på sikt kan bevege seg over i ordinært skoleløp, lærlingperiode eller jobb.

¹³ www.pøbelprosjektet.no/info.php?id=54

Pøbelprosjektet har også som mål å drive en form for konstruktiv systemkritikk - ut i fra deres erfaring om at skolen ikke passer for alle, og at skolen har mislykkes i å tilby attraktive ikke-akademiske tilbud. De ønsker å påvirke beslutningstakere på samfunnsnivå for å skape politisk endring knyttet til at ca hver tredje skoleelev ikke fullfører videregående utdanning. Fra Pøbelprosjektets ståsted, er det ikke nødvendigvis slik at det er 30 prosent for mange som slutter i videregående opplæring. Som et retorisk grep snus problemstillingen på hodet ved at man etterspør om det kan være at det er 30 prosent for mange som påbegynner videregående opplæring.

Ut i fra data fra intervjuer med ansatte og ledelse i Pøbelprosjektet, samt dokumenter som løsningsspesifikasjon til kravspesifikasjon NAV, Pøbelprosjektets årsberetning, Pøbelprosjektets nettsider har vi trukket ut hvilke ulike målsetninger Pøbelprosjektet setter for sitt arbeid. Vi har gjort et forsøk på å sortere disse under følgende fire overordnede målkategorier:

Bidra til at ungdom bygger opp en fast tilknytning til arbeidslivet

- Mål om at minst 60 prosent av deltakerne skal komme i jobb.
- Lede ungdom *på vei til jobb*, det være seg behandling, utdanningsplass, lærlingplass e.l.
- Gi tilbud om jobb ut fra deltakernes egne ønsker
- Lære ungdom hvilke krav arbeidsgiver stiller til arbeidstakere
- Lære ungdom å se viktigheten av å stå i en jobb over tid
- Gjøre ungdommene i stand til å skrive søknader å gjennomføre jobbintervju
- Bygge opp en varig tilknytning til arbeidslivet for ungdommene
- Gjøre ungdom økonomisk selvhjulpne – bedre å klare seg selv enn å leve på trygd
- Gi ungdom positive opplevelser knyttet til ansvar for en jobb
- Vise at flere veier kan føre til jobb, og at det ikke er bare teori og skoleferdigheter som teller i arbeidslivet

Bidra til ungdommers personlige utvikling og mestring

- Utvikle *pøbelressursene* hos ungdom til noe fornuftig
- Gi ungdom tro på at de er gode nok, gi dem selvtillit og tro på seg selv
- Bygge opp ungdommers mestringsfølelse og mestringserfaringer
- Utvikle ungdommers kreativitet
- La ungdommene få øye på sine egne evner og ressurser
- Medvirke til/gjøre ungdom i stand til å nå sine mål

Bidra til ungdommers ansvarliggjøring av sitt eget liv

- Lære ungdom at de selv er ansvarlig for eget liv og egne valg
- Utruste ungdom til å ta tak i sin situasjon – ikke skyldte på andre
- Stimulere ungdom til selv å skape personlig endring
- Lære ungdom skikk og bruk og alminnelig høflighet
- Lære ungdom å legge av seg uakseptabel atferd som hindrer jobb
- La ungdom se konsekvensene av egne handlinger, for eksempel konsekvenser av å ikke følge regler
- Utvikle målbevisst jobbing for å oppnå langsiktige mål
- Stimulere ungdom til å delta konstruktivt i samfunnet

Bidra til samfunnsendring/påvirke samfunnet

- Skape et tilbud for ungdom som faller utenfor ordinær videregående utdanning som fører til varig endring for deltakerne og for samfunnet
- Oppjustere verdien av erfaringsbasert kompetanse og praktiske ferdigheter i samfunnet – være en motvekt til akademisk tradisjon

4.3 Målgruppe

Målgruppen for Pøbelprosjektet er ungdom mellom 16 og 24 år som av ulike grunner har falt utenfor det ordinære skolesystemet¹⁴, noe som må beskrives som en svært heterogen gruppe. Pøbelprosjektet retter seg først og fremst inn mot ungdom som har vært ute av utdanningssystemet over lengre tid, gjerne 1-2 år, og som er rundt 20 år. Det er et krav at deltakere skal være registrert som arbeidssøker hos NAV og ha gyldig oppholdstillatelse i Norge. Ungdommene som blir tatt inn må heller ikke lide av alvorlige psykiske vansker, ha adferdsvansker eller rusavhengighet ettersom Pøbelprosjektet ikke er et behandlingssted. Ved inntak må ungdommene vise en viss grad av egen motivasjon for å bli tatt opp i prosjektet.

¹⁴ Løsningsspesifikasjon. Konkurransgrunnlag Pøbelprosjektet

I perioden fra oppstart i 2008 til og med september 2011 har det vært 152 deltakere med i Pøbelprosjektet. Ut fra de lister og oversikter Rambøll har fått tilgang til fremgår det at i alt 98 ungdommer har deltatt i Pøbelprosjektet i perioden fra oppstart i 2008 og frem til utgangen av 2010, som er den perioden vi har avgrenset oss til å kartlegge. I Rambølls datagrunnlag inngår altså 98 personer, og ikke 152 som er tallet når det vises til perioden som innbefatter inneværende år. Aldersmessig spenner deltakerne fra 16-25 år, med en overvekt av deltakere rundt 18-20 år¹⁵.

De ansatte og ledelse i Pøbelprosjektet, samt samarbeidsaktører i NAV og Oppfølgingstjenesten, peker på flere trekk som kan beskrive målgruppen Pøbelprosjektet retter seg inn mot. Tabell 4-2 gir en oversikt over beskrivelser av kjennetegn ved ungdommer som har deltatt i Pøbelprosjektet slik det fremkommer fra våre samlede datakilder, dvs. intervjuer med ledelse, ansatte og deltakere i Pøbelprosjektet, samt informanter i NAV, OT og Rogaland fylkeskommune, samt dokument- og registerdata fra Pøbelprosjektet.

Tabell 4-2: Sentrale kjennetegn ved målgruppen for Pøbelprosjektet

<p>Generelle kjennetegn</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avbrutt videregående skole • Gått ledig over lengre tid • Mangel på døgnrytme og faste rutiner • Utprøving av rusmidler, i startfasen av å utvikle et rusproblem • Kriminalitet 	<p>Praktiske og sosiale forhold</p> <ul style="list-style-type: none"> • Svikt i systemet; ikke blitt fanget opp av OT, PPT, omsorgstjenester • Kontakt med barnevernet • Vanskelige livshistorier knyttet til psykiske problemer, familieforhold, rus i familien, omsorgssvikt etc.
<p>Personlige forhold</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atferdsvansker, ADHD • Lese- /skrivevansker • Lave prestasjoner i skolefag • Overvekt 	<p>Manglende motivasjon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mistet motivasjon til skole, skolelei • Mistilpassing • Vil noe, men vet ikke hva

4.3.1 Rekruttering og inntak

Rekruttering til Pøbelprosjektet synes å gå flere veier. Enten gjennom direkte kontakt med Pøbelprosjektet eller via NAV og/eller andre institusjoner.

Alle søkere til Pøbelprosjektet skal være registrert hos NAV og veilederne skal, helst som et resultat av oppfølging herfra, søke aktuelle ungdommer inn i Pøbelprosjektet. Etter at søknad er sendt til Pøbelprosjektet kalles søkeren inn til et intervju eller en inntakssamtale med ansatte i Pøbelprosjektet. Det er Pøbelprosjektet som vurderer og bestemmer hvilke søkere som skal få plass og hvem som ikke får plass. Det synes ikke å være fastlagte kriterier for innsøk eller opptak i Pøbelprosjektet foruten at ungdommene skal være innenfor aldersgruppen. Vi har ikke fått noen klar definisjon på en Pøbel fra Pøbelprosjektet, men det understrekes at de er interessert i å fange opp ungdom som *“rett og slett er drita lei skole og mas”*¹⁶, og at det ikke trenger være noe mer som skal til for å bli tatt med i Pøbelprosjektet. De fokuserer på at ungdommene må ha egen motivasjon til å starte, og deres konsekvenspedagogikk¹⁷ tilsier at ungdommen må være i stand til å legge inn en egeninnsats i prosjektet for å oppnå resultater.

I vår kartlegging har åtte av deltakerne hørt om Pøbelprosjektet for første gang gjennom kontakt med NAV, og deretter blitt søkt inn derfra som en del av oppfølgingen. Flere av deltakerne har fått kjennskap til prosjektet av venner, familie og/eller via media og slik sett enten fått det anbefalt. Ti stykker oppga at de tok kontakt direkte med Pøbelprosjektet, som oftest Eddi Eidsvåg, før de kontaktet NAV for å søke seg inn i prosjektet. I flere av tilfellene syntes foreldre å ha en aktiv rolle her.

Få av informantene fra denne kartleggingen har blitt søkt inn i Pøbelprosjektet av oppfølgingstjenesten eller andre offentlige hjelpeinstanser. Kun to av informantene oppga at de fikk anbefalt kurset av enten barnevernstjenesten eller rusomsorgen. I intervjuer med

¹⁵ Registerdata fra Pøbelprosjektet

¹⁶ <http://www.pobelprosjektet.no/info.php?id=55>

¹⁷ Dette blir beskrevet nærmere i kapittel 5

oppfølgingstjenesten fremkom det også at det ikke fantes noen rutiner eller samarbeid mellom oppfølgingstjenesten og Pøbelprosjektet om inntak av søkere.

Intervjuer med ansatte i Pøbelprosjektet viser til at det er flere søkere til kurset enn hva det er plasser til. Prosjektet foretar derfor en viss siling av deltakerne og deres egnethet i Pøbelprosjektet. Ikke alle som søker seg inn får plass. Dersom ungdommene står overfor større utfordringer knyttet til for eksempel psykiske problemer eller rusproblemer, anbefales det at ungdommen søker andre hjelpetiltak eller behandling før evt. ny innsøkning i pøbelprosjektet. Fra intervjuene fremkommer det at det etterstrebtes å gi klare tilbakemeldinger til ungdommene om hvorfor de eventuelt ikke får plass. Hvordan denne silingen foregår i praksis vil bli beskrevet nærmere i kapittel fem som omhandler innhold og metode i kurset.

4.4 Kjennetegn ved deltakerne

I det følgende vil vi gjøre rede for hvilke kjennetegn som kan beskrive målgruppen. Vi vil her ta utgangspunkt i beskrivelser fra intervjuer gjennomført med ansatte i Pøbelprosjektet, NAV og Oppfølgingstjenesten, samt intervjuer med deltakerne.

I kartleggingen har vi intervjuet i alt 27 deltakere i Pøbelprosjektet, hvorav 5 jenter og 22 gutter. Vi skal se nærmere på deres situasjon ved oppstart i Pøbelprosjektet, og fra intervjuene med deltakerne ved deltakerne enkelte kjennetegn går igjen. Dette er:

- Avbrutt skolegang
- Arbeidsledighet
- Rus/kriminalitet
- Manglende mestringsfølelse
- En overvekt av gutter

Det er imidlertid viktig å påpeke at det innen dette bildet både er nyanser og variasjoner. Deltakerne i Pøbelprosjektet vurderer at det har representert et løft i retningen av å få seg jobb, og noen av deltakerne klarte dette allerede rett etter første motivasjonskurs. Andre informanter trengte mer tid og en tettere grad av oppfølging. En av deltakerne oppgir å ha gått på motivasjonskurset to ganger fordi ansatte vurderte at han ikke var klar for å prøve seg i arbeid. De fleste deltakere vært på et kurs, mens enkelte har vært på flere. Noen deltakere har hatt behov for mye oppfølging i etterkant av kurset, andre ikke.

"Det var mye hasjrøyking. Ikke særlig annet enn det, ble anbefalt Pøbelprosjektet fra andre kompiser og da jeg gikk jeg på NAV sa de at jeg kunne starte i Pøbelprosjektet, ... Jeg gikk allmenn VGS, men klarte ikke alle fagene, og droppet ut etter hvert i tredje klasse. Det gikk to år fra jeg sluttet videregående til jeg begynte i Pøbelprosjektet. Den tiden gjorde jeg ingenting" (sitat fra deltaker)

Utsagnet fra en av deltakerne over oppsummerer flere av de kjennetegn som kan beskrive deltakerne. Avbrutt videregående skole, langtidsledig og rus/kriminalitet anses å være faktorer som gir en samlet beskrivelse av deltakerne. Sitatet er også et eksempel på hvordan flere av deltakerne fikk vite om prosjektet og hva de gjorde for å bli med.

Flere av ungdommene hadde som nevnt avbrutt sin skolegang. Av de 27 ungdommene vi intervjuet oppga 15 at de hadde avbrutt sin videregående opplæring, de fleste av disse enten i andre eller tredje. Ingen av informantene kunne fortelle om kontakt med oppfølgingstjenesten i denne perioden eller om de fikk tilbud om alternative former for undervisning.

Ungdommene er lite konkrete når de skal beskrive årsaker til at de avbrøt skolen. Ut fra de intervjuer som er gjennomført i kartleggingen synes det ikke å være én faktor som kan sies å være avgjørende, men heller at en kombinasjon av flere ulike faktorer spiller inn. Mange av informantene startet på videregående, og har så har gradvis falt ut. De hadde gjerne høyt fravær, kombinert med en følelse av at skolen ikke var "riktig for dem" og at de var skoleleie. Med andre ord framstår manglende motivasjon som et sentralt element. Manglende motivasjon kan, uten at informantene var spesifikke om dette, både bunne i manglende mestringsfølelse så

vel som en opplevelse av at undervisningsformen oppleves som lite motiverende. Mistrivsel beskrives også som årsak til å avbryte skolen.

"Jeg satt på sofaen og gjorde ingenting. Et kjedelig liv. Gikk på skole i to år, men sluttet på skolen fordi jeg ikke trivdes..."

Gikk to år fra skoleslutt til jeg startet i pøbelprosjektet, og jeg sluttet fordi jeg ikke trivdes på skolen. Skolen har ikke vært noe for meg. Ble med i januar".
(sitat fra to deltakere)

Ansatte i pøbelprosjektet og veiledere i NAV viser til at Pøbelprosjektet favner ungdommer som opplever å ha kommet til kort i skolesystemet, og som har mer interesse for praktisk enn teoretisk undervisning. I intervjuer med ansatte og ledelse i Pøbelprosjektet fremholdes en høy grad av lese- og skrivevansker og et generelt lavt nivå på skoleprestasjoner blant ungdommene som er tatt inn. Flere av informantene fra NAV og OT viser dog til at flere av deltakernes poengsummer fra videregående tilsier at det er en mulighet for at ungdommene kunne ha fullført videregående skole om de hadde fått individuell tilrettelagt undervisning. Dette kan enten tyde på at oppfølgingstjenesten ikke har klart å fange opp denne gruppen, eller at dette er ungdom som ønsker et alternativ til ordinær skole.

Videre viser intervjuene at ungdommene ofte hadde vært arbeidsledige eller uten skoleplass i lengre perioder før Pøbelprosjektet, gjerne i et til to år. En av informantene hadde stått utenfor arbeid i nesten tre år. Her er det verdt å bemerke at NAV regner personer som står uten arbeid i over seks måneder som langtidsledig. Deltakergruppens alder tatt i betraktning er dette svært lang tid å gå arbeids/skoleledig. Informantene beskriver i stor grad denne perioden med *"jeg gjorde ingenting"*, og uttrykker misnøye med å være i en slik situasjon. Flere gir uttrykk for at de ønsker å gjøre *"noe kjekt"*, men at de ikke vet hva dette er. Mangel på suksesshistorier fra skole og arbeid synes å bidra til denne følelsen. I den grad informantene har tidligere arbeidserfaring viser det seg at det å innordne seg arbeidslivets sosiale regler, og det å ha en rolleforståelse når det gjelder for eksempel relasjonen sjef – ansatt, synes å være utfordringer flere av deltakerne deler.

"Gikk to år på videregående skole, naturbruk og mekaniske fag, men var skolelei. Fikk stønad fra NAV. Jeg hadde noen jobber her og der, men det funket ikke. Søkte på jobber, men fikk aldri svar på jobbsøknader og sånn"
(sitat fra deltaker)

Funn fra intervjuer med ansatte og ledere tyder også på at flere av deltakerne har hatt komplekse livshistorier, med utfordringer knyttet til familierelasjoner, atferdsvansker, psykiske lidelser og noen ganger rus. Mange beskrives som å ha hatt manglende døgnrytme, og å være i startfasen av å utvikle et rusproblem. Kontakt med øvrig hjelpeapparat blir også fremhevet som et karakteristisk trekk ved flere av deltakerne. En liten andel av deltakerne oppga at de slet med rus, kriminalitet og psykiske problemer. Dette er problematikk som forsterkes av avbrutt skolegang og arbeidsledighet. Disse informantene ga også uttrykk for å slite med andre ting, noe som bekrefter hva ansatte i NAV og Pøbelprosjektet oppga som kjennetegn. Et par av informantene beskrev seg selv som både voldelige og aggressive. Enkelte forteller også om et liv preget av tv-spill og festing i løpet av natta, og ingen aktiviteter på dagtid. Noen gir også uttrykk for at de i liten grad var innstilt på å endre dette. Noen av informantene forteller også om at de har slitt med psykiske lidelser som har blitt oppdaget sent. Deltakelse i Pøbelprosjektet fordrer at man er rusfri, og flere søkere blir henvist behandling før de kan delta. Imidlertid tyder intervjuene på at enkelte av deltakerne kan ha benyttet rusmidler mens de deltok, men at aktivitet på dagtid og struktur på hverdagen har hatt en preventiv virkning og at flere gradvis har sluttet å ruse seg.

Lav selvfølelse og mestringsfølelse er kjennetegn som er gjennomgående hos informantene. *"...føler at man ikke er god nok til noen ting"* og *"(jeg)...så ikke på meg selv som en ressurs eller brukende til noe"* er sitater som gjenspeiler de fleste av historiene og som synes å være gjeldende uavhengig av andre kjennetegn. Intervjuene gir et bilde av deltakerne som formidler

at de generelt har liten tro på egne evner og mangler suksesshistorier fra skole og arbeidsliv. Manglende tro på egne evner ga seg også utslag i få eller ingen forventninger Pøbelprosjektet. Informantene oppga få eller ingen forventninger til hva Pøbelprosjektet kunne tilby, noe som eksempelvis kan indikere mangel på positive erfaringer med andre deler av hjelpeapparatet.

Intervjuer med deltakerne i Pøbelprosjektet tyder på at de i liten grad har fått oppfølging av øvrig hjelpeapparat som Oppfølgingstjenesten og NAV i den perioden de har vært uten skole eller jobb. Enkelte har vært registrert arbeidsledige, men oppgir at det var lite oppfølging herfra.

Avslutningsvis er det relevant å rette litt oppmerksomhet mot hvordan pøblene framstår sammenlignet med øvrig marginalisert ungdom. Samtlige av informantene som ble intervjuet i kartleggingen er i dag enten i ordinært arbeid, i arbeidspraksis, har lærlingplass eller går på skole. På bakgrunn av øvrig datainnsamling og intervjuer med samarbeidspartnere er det flere som stiller spørsmål ved hvordan deltakere blir plukket ut og hvor sammensatte problemer deltakerne egentlig har. Blant annet argumenterer en av samarbeidspartnerne for at Pøbelprosjektet passer best for de sosiale og utadvendte personene, mens de ungdommene som har slitt med sammensatt problematikk over flere år i mindre grad har utbytte av kurset. Representanter fra oppfølgingstjenesten vurderer deltakerne og deres behov for et alternativ til skole i lys av deltakernes skolehistorikk. Her vises det til at flere av deltakerne har avsluttet 2. trinn med poengsum som tilsier at vedkommende er i stand til å gjennomføre videregående opplæring, dog med individuell tilrettelegging.

Det er naturlig å stille spørsmål ved om "de sterkeste av de svake" er de som deltar i Pøbelprosjektet. Som vi har sett ovenfor krever Pøbelprosjektet at deltakerne viser motivasjon til å påbegynne arbeid eller skole. Pøbelprosjektet vektlegger at de ikke er behandlere. Avdekkes problemer som rus og psykiatri anbefales dermed ungdommene å ta tak i dette først. Eksempler fra intervjuer med Pøbelprosjekter viser også at enkelte deltakere har søkt seg inn flere ganger, men først blitt tatt inn når de kan vise at de har fått kontroll på rusproblemene. Når det gjelder de deltakere som, i følge Oppfølgingstjenesten, har muligheter til å fullføre videregående skole, er det mulig at skoletrethet og mistriivsel er viktige faktorer.

Hoveddelen av informantene og deltakerne Pøbelprosjektet er gutter. Dette samsvarer også med tidligere studier av ungdom og frafallsproblematikk. Det kan synes som gutter i mindre grad enn jenter lykkes med å innordne seg skolens teoretiske form og heller ønsker noe yrkesfaglig og praktisk arbeid. Tall fra Ny GIV viser at kun halvparten av elevene som starter på yrkesfag gjennomfører videregående opplæring. Dette tyder på at det i gruppen som ikke fullfører inngår en andel ungdom som har behov for et alternativt opplegg, uten å ha så voldsomt store personlige, atferdsmessige, sosiale, miljømessige eller andre typer problemer som hindrer dem fra å fullføre. Pøbelprosjektet ser ut til å imøtekomme nettopp dette behovet i stor grad.

4.5 Samarbeidspartnere

Det kreves en samordnet innsats fra ulike aktører og tjenesteområder for å nå de sammensatte utfordringene ungdom som av ulike grunner faller utenfor videregående utdanning står overfor. Ungdommene har sammensatte behov, hvor ulike aktører på både kommunalt og statlig nivå må samarbeide og koordinere ressursinnsatsen.

4.5.1 NAV

Informanter fra Pøbelprosjektet oppgir av den aktøren de samarbeider mest med er NAV. Dette er naturlig, siden det er NAV som kjøper inn Pøbelprosjektet som tiltaksarrangør, og at innsøkningen av ungdommer til prosjektet går gjennom ungdommenes veiledere i NAV.

Ut i fra løsningsspesifikasjonen til Pøbelprosjektet kan vi lese at rammebetingelsene for leveransen til NAV Rogaland fastsetter at Pøbelprosjektet skal tilby kurs og påfølgende individuell oppfølging til ungdom mellom 16 og 25 år som har behov for oppfølgingsbistand ut over det arbeids- og velferdsetaten kan tilby. Deltakerne skal være registrert hos NAV og ha gyldig oppholdstillatelse i Norge. Pøbelprosjektet skal gjennomføre avklaringskurs med en varighet på seks uker med et totalt timetall på 150 undervisningstimer, der det inkluderes individuell oppfølging hver uke. Kurset skal ha plass til 15-18 deltakere. Pøbelprosjektet skal rapportere til deltakerens saksbehandler i NAV ved kursavslutning. Løsningsspesifikasjonen for oppfølgingstilbudet presiserer ikke hvor mange timer oppfølging den enkelte deltaker har krav på etter avsluttet kurs. Vi må derfor her henvise til intervjuer, som oppgir at deltakerne gjennomsnittlig skal ha 12 timers individuell oppfølging i måneden, men at innsatsen gjerne er

dynamisk i form av større innsats i den første fasen med å etablere seg i en jobb for så gradvis avta utover i perioden.

Informanter fra Pøbelprosjektet og NAV synes å ha ulik oppfatning av hvordan samarbeidet mellom dem er formalisert.

Pøbelprosjektet uttrykker at samarbeidet med NAV, både overordnet og til de aktuelle saksbehandlerne for hver ungdom, generelt sett er godt. De opplyser om månedlige rapporteringer, faste møter med NAV cirka hver sjettede uke, i tillegg til rapportering til hver enkelt veileder i NAV og løpende kontakt ved behov. Samtidig kommer det frem i intervjuene at det på mange måter er utfordrende å få til fornuftige samarbeidsrutiner med NAV og ellers i offentlige instanser rundt ungdommene, det være seg DPS, barnevern, OT eller andre. Årsaker til utfordringene oppgis fra Pøbelprosjektets side å være en generell treghet og vanskeligheter med å komme gjennom til offentlige etater, samt rigide systemer som kan medføre at ungdom mister motivasjon før de kommer i gang.

Fra NAVs side fremkommer det at samarbeidet oppleves som sporadisk og tilfeldig, med mangel på struktur og kontinuitet, og i intervjuene blir det gjentatte ganger pekt på uryddighet knyttet til manglende tilbakemeldinger og rapportering i oppfølgingen av den enkelte ungdom. Rapporteringen som skal foreligge etter endt kurs ser ut til å ha uteblitt i flere tilfeller, og dersom en deltaker velger å avslutte sin deltakelse eller blir utvist fra Pøbelprosjektet, etterspør informanter fra NAV en tilbakemelding på hva som gikk galt. Fra intervjuene med NAV-ansatte fremgår det samtidig at det i noen tilfeller ikke trenger å være direkte negativt at samarbeidet med NAV ikke er så tett. En informant understreker for eksempel at som bestiller av en tjeneste, forventes det også fra NAVs side at tjenesten skal leveres uten at de selv blir nødt til å ta seg av sakene til disse ungdommene parallelt med at tiltaket løper. Enkelte informanter i NAV uttrykker en viss skepsis og motstand mot Pøbelprosjektet. Pøbelprosjektet kan være bra for noen, og man kjenner til solskinnshistorier fra ungdom som har deltatt, men at det ikke kan anbefales for alle, og at det ikke fanger opp de tyngste brukerne.

4.5.2 Oppfølgingstjenesten

Oppfølgingstjenesten har som oppgave å fange opp ungdom som faller ut av videregående opplæring og hjelpe dem tilbake til skole. Våre funn viser at Pøbelprosjektet ikke samarbeider direkte med OT i tilknytning til for eksempel innsøkningsprosesser, men at kontakten går gjennom NAV. Fra intervjuene kommer det fram at enkelte personlige uoverensstemmelser har ført til det nærmest ikke-eksisterende samarbeidet mellom Pøbelprosjektet og Oppfølgingstjenesten i Rogaland, både på fylkesnivå og på kommunalt nivå. Pøbelprosjektets ledelse opplever å bli møtt med motstand og skepsis fra OT, og har et inntrykk av at OT er redd for at Pøbelprosjektet skal hindre ungdom i tilbakeføring til skole. Til en viss grad kan dette sies å stemme. OT har ungdom i sine systemer som ønsker seg inn i Pøbelprosjektet, og har i flere tilfeller henvist disse til Pøbelprosjektet via NAV. Samtidig anser OT ungdom som går til Pøbelprosjektet å være "tapte" når det gjelder å få gjennomført videregående utdanning, i den forstand at Pøbelprosjektet hindrer dem fra en direkte overgang til videregående skole. Informanter i OT har likevel forståelse for at noen ungdom kan ha godt utbytte av Pøbelprosjektets tilbud.

Fra ledelsen i Pøbelprosjektet fremmes det ønske om et tettere samarbeid med OT, noe de mener ville styrket begges arbeid, og sikret ungdommene et mer helhetlig tilbud. Slik det er i dag har de ingen gode overføringsordninger for ungdom som ønsker seg tilbake til skole, og det kan for Pøbelprosjektet være vanskelig å få ordnet med skoleplass når tidspunktet ikke gjør det mulig å holde seg til ordinære innsøkningsfrister. Informanter blant ledelse og ansatte oppgir også at mener det er uheldig at Pøbelprosjektet må trekke seg ut dersom en deltaker vil tilbake i utdanningsløpet etter endt avklaringskurs, og mener avtalen mellom NAV og OT i Fylket hindrer Pøbelprosjektet i å gi oppfølging til ungdom som ønsker skoleløp. Pøbelprosjektet har i noen tilfeller opprettholdt kontakten med slike ungdommer uten at dette er noe de skal gjøre ut i fra avtalen som er inngått med NAV. I intervjuer med Pøbelprosjektet blir det også understreket at de samarbeider godt med OT i de andre fylkene de har etablert seg i.

Fra OTs side, fremkommer det fra intervjudata at Pøbelprosjektet mangler fokus på utdanning som et reelt alternativ for ungdom som deltar, og at utdanning ser ut til å være nedprioritert. De satser på alternative veier ut i arbeidslivet, og ser ikke viktigheten av formell kompetanse, og at ungdom etter en viss alder ikke lenger har krav på videregående opplæring. OT anser også ungdom som bare har et halvt år igjen av det siste året på videregående som godt egnet til å vende tilbake til skolen om de får noe tilrettelagt undervisning. Dette vil føre til at de får papirer

på et fullført skoleløp, som på sikt kan være avgjørende for deres muligheter i arbeidslivet. De har et inntrykk av at Pøbelprosjektet ikke oppfordrer ungdom (i alle fall ikke i tilstrekkelig grad) til å fullføre videregående, noe de anser å være svært uheldig. Pøbelprosjektets motargumenter er at mange av deres ungdommer faktisk velger seg tilbake til skolen. Disse ungdommene er skoleleie i utgangspunktet, og en større andel vender tilbake på sikt heller enn rett etter avklaringskurset, og det pekes derfor på at de fortjener å slippe press om tilbakeføring til skole.

4.5.3 Arbeids- og næringsliv

Pøbelprosjektet har også etablert samarbeid med en rekke bedrifter og arbeidsplasser som har sagt seg villige til å ta imot pøbelungdom enten i fast jobb eller i arbeidspraksis/lære. Dette oppgis å være svært vellykket. Som tidligere nevnt, har Pøbelprosjektet lagt seg på en linje hvor et av målene er å finne relevante jobber og arbeidsplasser ut i fra hvilken retning ungdommene selv ønsker og er motivert for å gå inn i, og lover ungdommene arbeid innenfor ett av tre ønsker. Pøbelprosjektet har dermed måtte gå ut bredt for å sikre at de ha et variert utvalg arbeidsplasser og bedrifter å spille på. Dette har ført til at de har fått det de kaller et luksusproblem ved at de har langt flere bedrifter tilknyttet prosjektet enn de har deltakere. Per dags dato har de 712 bedrifter i Rogaland i sin *bedriftspool* som de kan spille på og henvende seg til om de får inn ungdommer som kan passe for den aktuelle arbeidsplassen. Bedriftene det er inngått avtale med, skal da tilby jobb, lærling- eller praksisplasser for ungdom som deltar i Pøbelprosjektet. I tillegg plikter alle bedriftene å ha en fadder som følger opp ungdommene de ansetter i bedriften. Disse fadderne går på et kort introduksjonskurs i regi av Pøbelprosjektet for å lære hvordan de best skal møte disse ungdommene og hvordan de kan arbeide for å gjøre ungdommene interessert i faget. Denne fadderordningen med kort innføring i hvordan en skal møte disse ungdommene, skiller Pøbelprosjektet fra andre arbeidsrettede tiltak i regi av NAV.

Innenfor oppdragets rammer har det ikke vært mulig for Rambøll å innhente data fra arbeidsgiversiden, og bedriftenes erfaringer og perspektiver på samarbeidet med Pøbelprosjektet kan dermed ikke gjengis.

4.5.4 Andre

Pøbelprosjektet samarbeider også med mange andre aktører knyttet til enkeltsaker. Ansatte oppfølgere i prosjektet har blant deltatt på ansvarsgruppemøter i forbindelse med deltakeres Individuelle Plan (IP), og kobler inn ulike deler av hjelpeapparatet der de anser det som nødvendig. Dette kan være PP-tjeneste, barnevern, Bufetat, barne- og ungdomspsykiatri, politiet, K-46 m.fl. De kan også trekke inn nærmiljøaktiviteter og andre private aktører.

Samarbeid knyttet kurs og oppfølging av ungdommene vil bli videre behandlet under i kapittel 5.

5. INNHOLD I KURS OG OPPFØLGING

Pøbelprosjektet bygger på et humanistisk menneskesyn, med en visjon om et dynamisk og skapende menneske, der det å skape noe har verdi i seg selv¹⁸. Deres ideologi bygger på tanken om at ved å løfte frem hvert enkelt menneskes verdighet, ressurser, muligheter og selvfølelse, og samtidig vise konsekvensene av valg de tar, vil det bidra til å heve *livskompetansen* til den enkelte og for mangfoldet i samfunnet¹⁹. Begrepet omfavner helheten av de erfaringer og den kunnskapen ungdommene har gjort seg i livet, og Pøbelprosjektet ønsker å vise at også denne kompetansen er mulig å gjøre seg nytte av, uavhengig av skoleprestasjoner. Fokuset ligger på å gjøre ungdommene i stand til å utnytte de evnene de har. Ungdommene som deltar i Pøbelprosjektet bærer i stor grad på negative erfaringer knyttet til skole og skoleprestasjoner. Livskompetansebegrepet skal bidra til å oppjustere de praktiske ferdighetene og den erfaringsbaserte kompetansen ungdommene har ervervet seg gjennom livet som ikke fremkommer fra skolepapirer. Begrepet kan ses som rammeverket for valg av metodiske grep og arbeidsverktøy som utgjør Pøbelprosjektets metodikk.

I dette kapitlet vil vi gi en redegjørelse for det metodiske og praktiske innholdet i kurs og oppfølging ungdom får gjennom sin deltakelse i Pøbelprosjektet. Vi ser først på metodikken Pøbelprosjektet benytter i kurs og oppfølging, fulgt av en beskrivelse av selve innholdet i kurs og oppfølging. Til slutt ser vi på rutiner for rapportering og dokumentasjon.

5.1 Metodikk

Eddi Eidsvåg og Arne Husjord, grunnleggerne og gründerne bak Pøbelprosjektet, har utviklet et kurskonsept de kaller *Både Og*. Dette innebærer at deltakerne underveis i kurset blir stimulert gjennom to ulike tilnærminger til å skape personlig endring. Gjennom kursene får ungdommene servert en vekselvirkning mellom to ulike metodiske grep. På den ene siden blir de presentert for en tydelig og direkte konsekvenspedagogikk. Den strenge konsekvenspedagogikken stiller klare krav til at ungdommene overholder enkle regler, tilegner seg vanlig folkeskikk og høflighet, innordner seg og jobber med seg selv for å legge bort uakseptabel atferd. De viktigste kravene som stilles, er at ungdommene møter presis, og at de ikke møter i ruset tilstand eller benytter rusmidler på kursene. Viktighetene av å overholde disse enkle reglene blir understreket gang på gang av våre informanter, både ansatte i Pøbelprosjektet og ungdommene som har deltatt på kursene. Konsekvensen av regelbrudd er utvisning. Parallelt med denne strenge konsekvenspedagogikken, har Pøbelprosjektet en tung vektlegging av å gi ungdommene tro på at de er gode nok i seg selv, et metodisk grep som utgår fra Eidsvågs begrep *eg e god nok*. Gjennom LØFT-metodikk (Løsningsorientert tilnærming) og ulike gruppeterapeutiske virkemidler setter Pøbelprosjektet fokus på å bygge opp deltakernes selvfølelse og selvtilit, gi dem økt mestringsfølelse og oppdage egne ressurser og potensial.

Pøbelprosjektet anser begge disse perspektivene som avgjørende for at ungdommene skal lykkes i å nå sine egne mål for hva de ønsker å gjøre med livet sitt. Både-og-metodikken, altså den dynamiske vekslingen mellom å stille klare krav og å bygge opp ungdommens tro på seg selv, har som hensikt å stimulere til endring ved at deltakerne blir utfordret på flere sider ved seg selv samtidig, og dermed få forgang i endringsprosessene.

De ulike metodiske virkemidlene Pøbelprosjektet har hentet fra gruppepsykoterapi fremkommer fra Pøbelprosjektets løsningsspesifikasjon til NAV, og bekreftes også fra intervjuer med ansatte og ledelse. Psykodrama, en metode der en anser kreativitet og spontanitet som sentrale drivkrefter, blir brukt for å utforske mellommenneskelige relasjoner og indre konflikter, for slik å fremme personlig vekst og balanserte valg. Sosiometri, en metode for å se på sosiale relasjoner og gruppers indre struktur, blir også benyttet. Kunst og kunstneriske uttrykk blir ansett som sentrale metoder for å frigjøre deltakernes egne ressurser gjennom spontanitet og kreativitet. Strukturerte dialoger og speilinger blir også anvendt.

Undervisning i grupper understøttes av individuelle samtaler og oppfølging underveis i kurset. Her benyttes samtaleteknikker som gjør at deltakeren blir nødt til å arbeide aktivt med å finne sine egne svar. Vekslingen mellom individuell oppfølging og gruppeundervisning skal bidra til å etablere en dobbelt læringsutvikling og drive deltakeren raskere framover enn det som er mulig med bare å ta i bruk en av disse tilnærmingene.

¹⁸ www.pobelprosjektet.ni/info.php?id=54; intervjudata fra Pøbelprosjektets ledelse

¹⁹ *ibid.*

Brukerperspektivet blir ivaretatt på den måten at ungdommene blir lovet å få oppfylt ett av tre ønsker de selv setter før kursstart for hvilken jobb/utdanning de vil ta fatt på etter endt kursdeltakelse. Deltakerne skal også bli tatt på alvor underveis i kurset, og deres ønsker skal respekteres gjennom individuelt tilpassede handlingsplaner. Pøbelprosjektet setter også motivasjon for å delta som et helt sentralt kriterium for å komme gjennom nåløyet og bli tatt opp som deltaker i Pøbelprosjektet i sine inntakssamtaler med ungdommene. Brukeren må selv ha en viss grad av ønske, lyst og motivasjon for å skape endring og ta tak i livet sitt for at avklaringskurset skal være vel anvendte ressurser. Deltakerne skal også bli hørt med tanke på hvor lenge de ønsker oppfølging fra Pøbelprosjektet.

Individuell oppfølging over lang tid er et siste sentralt punkt i Pøbelprosjektets metodiske rammeverk. De ønsker å gå ved siden av ungdommene og følge dem i deres tempo, og et individuelt oppfølgingstilbud over lengre tid skal medvirke til å nå målsetningen om en fast tilknytning til arbeidslivet, ved for eksempel sørge for en rask innhenting ved eventuelle tilbakefall. Funn fra intervjuer med både ansatte og deltakere understreker viktigheten av å få hjelp raskt dersom det oppstår situasjoner som for eksempel å komme for sent til jobben eller gjenoppta rusmisbruk. Ungdommene mangler erfaring med suksess, og enkelthendelser kan dermed føre til at ungdommene raskt gir opp dersom de ikke får hjelp til å rydde opp i situasjonen.

5.2 Inntakssamtale

Etter at ungdommene er blitt søkt inn via NAV, eller de har kommet inn i prosjektet på annet vis, kaller Pøbelprosjektet dem inn til en inntakssamtale. I samtalen deltar ungdommene selv, ledelsen i Pøbelprosjektet, og i noen tilfeller saksbehandler i NAV. Samtalen skal avdekke ungdommens motivasjon og forventninger til Pøbelprosjektet, samtidig som det skal gi lederne i Pøbelprosjektet en idé om ungdommen egner seg til deltakelse. Det blir understreket at ungdommene selv må ville delta og ha en viss motivasjon, det holder ikke at foreldrene er entusiastiske på ungenes vegne. Ungdommene får selv legge fram tre ønsker for jobb eller skole, og blir lovet å få ett av de tre ønskene oppfylt om de gjennomfører kurset. Pøbelprosjektet anslår at dette er noe som skiller dem fra andre arbeidsmarkedstiltak i NAV, der en ungdom kan bli satt til en hvilken som helst jobb, uavhengig av egen motivasjon. I kursene jobbes det videre med disse ønskene, og Pøbelprosjektets ansatte oppgir at de hittil har klart å finne arbeid og aktiviteter innenfor ønskene til alle deltakerne

I samtalen avklarer også prosjektet overfor ungdommen hvilke krav som vil bli stilt til deltakerne, og er tydelig på at disse må overholdes. De viktigste kravene er at ungdommen møter i tide og at de tar tak i eventuelle rusproblemer. Dersom reglene ikke overholdes, risikerer ungdommene utvisning.

5.3 6 ukers avklaringskurs

Kurset Pøbelprosjektet gjennomfører er lagt opp som et seks ukers avklaringskurs (av våre informanter ofte omtalt som *motiveringskurs*) med plass til mellom 15-18 deltakere på hvert kurs. Hensikten med kurset er å kartlegge ungdommenes ønsker og behov, motivere og inspirere, før de etter kursslutt blir fulgt opp individuelt på veien mot å nå sitt mål om utdanning eller arbeid. Totalt har det deltatt 98 ungdommer på Pøbelprosjektets kurs i Rogaland i perioden 2008-2010. I 2008 ble det første kurset gjennomført med 17 deltakere. I 2009 gjennomførte Pøbelprosjektet tre kurs, det første med 12 deltakere, det andre med 15 deltakere, og det tredje med 18 deltakere. I 2010 ble det gjennomført 2 kurs, det første med 17 deltakere, det andre med 19 deltakere.

Kurset består av fem opplæringstimer fem dager i uka (mandag-fredag) i seks uker, totalt 150 opplæringstimer. Kurset starter med frivillig frokost kl 09.30, før ordinær kursstart kl 10.00 hver dag. Frokost og lunsj er inkludert i kurset, og inntas sammen med kursholdere/oppfølgere. Til kursholdere benytter Pøbelprosjektet seg av kompetanse de har i egen stab, supplert av eksterne, innleide samarbeidsaktører som er inne i tilknytning til spesifikke temaer eller aktiviteter.

Kurset følger en fast timeplan med ulike temaer hver uke. Tabell 5-1 under illustrerer innholdet i et kurs som ble gjennomført denne høsten, der standardelementene i kurset kommer frem. Noen variasjoner i utførelse og praktisk gjennomføring forekommer fra et kurs til et annet, som for eksempel hvilke eksterne aktører som er inne fra næringslivet, men hovedinnholdet og de ulike temaene ungdommene skal innom i løpet av kursperioden ligger fast.

Tabell 5-1: Pøbelprosjektets kursplan

KURSPLAN 6 UKERS MOTIVASJONSKURS		
	TEMA	INNHOOLD
UKE 1	TEAMBUILDING	Presentasjon av deltakerne, bli kjent Presentasjon av kursopplegg NAV-timen i regi av representant fra NAV
UKE 2	KARTLEGGING	Kartlegging av yrkesønsker, ferdigheter, egenskaper og holdninger <i>Mitt drømmeyrke</i> – deltakerne lager filmsnutt Gruppearbeid: skape sin egen arbeidsplass Tema: kosthold og aktivitet
UKE 3	EG E GOD NOK	<i>Eg e god nok</i> – Stand up og foredrag Utflukt Pøbelskipet Interestetest ift yrkesønsker Utvikling av individuell handlingsplan
UKE 4	ARBEIDSGIVERUKA	Gjennomgang av arbeidslivets krav og forventninger Ulike arbeidsgiver presenterer seg, de fleste med faktiske jobbtillbud til ungdommene Skjoldet: deltakerne lager personlig oversikt over hvem de er og hva de kan
UKE 5	HANDLINGSPLAN OG CV	<i>Sosialt atom</i> – avdekking av deltakernes sosiale miljø og støtteapparat Trekantsamtale mellom deltaker, oppfølger fra PP og saksbehandler NAV Tema: fagforeningsarbeid og solidaritet på arbeidsplassen Tema: hvordan stå i motstand Ferdigstille handlingsplan og CV
UKE 6	INTERVJU/ PÅ VEI MOT JOBB AVSLUTNING	Kursing i jobbsøking og søknadsskriving Trening på jobbintervju Tema: livskompetanse Tema: Kosthold og aktivitet – oppfølging fra tidligere Veien videre, sluttsamtaler Utdeling av <i>Pøbelmål</i> – offisiell seremoni

Gjennom aktiviteter og kreative øvelser tas det i kurset opp situasjoner og temaer som angår ungdom knyttet til for eksempel fritid, interesser, familie og venner, rus, konflikter, regler, krav og konsekvenser. Her trekkes de metodiske virkemidlene fra gruppepsykologi inn, sammen med kunstneriske uttrykk, bevegelse og improvisasjon.

I timeplanen legges det også inn samtaler på en til to timer mellom deltaker og dens individuelle oppfølger hver uke. I samtalen vektlegges bevisstgjøring på egne valg og å sette ungdommene i stand til å velge en karrierevei. Samtalene skal også bidra til å øke deltakernes selvtillit, og selvinnsikt. Oppfølgerne benytter LØFT-metodikk, strukturerte dialoger og speilinger i samtalen. To av oppfølgerne er også inne i opplæringen flere dager i uken og observerer deltakerne i gruppen, for å se om det er noe i holdninger, reaksjonsmønster og væremåte som trenger å tas opp med den enkelte. Det dynamiske forholdet mellom gruppebasert undervisning og individuell veiledning ses som gunstig.

I kursplanen fremgår det at det skal gjennomføres trekantsamtaler mellom deltaker, oppfølger i Pøbelprosjektet og saksbehandler i NAV, en samtale som bl.a. skal bidra til å sette saksbehandler i NAV inn i den individuelle handlingsplanen deltakeren har utarbeidet, og generelt sørge for en god koordinasjon og samhandling mellom Pøbelprosjektet, deltakeren og NAV. Dette gjenspeiler seg ikke i data vi har fått fra NAV. De færreste har vært i kontakt med sine klienter i Pøbelprosjektets kursperiode.

5.3.1 Individuell handlingsplan

De tre ønskene ungdommene la frem i inntakssamtalen blir fulgt opp videre gjennom kurset og arbeides etter hvert inn i en individuell handlingsplan. Underveis i kurset får deltakerne hjelp til å utvikle handlingsplanen, som skal være et verktøy for å konkretisere veien til jobb for den enkelte. Deltakerne blir utfordret på å finne svarene selv for hvordan veien til jobb skal se ut, hvilken rekkefølge en skal gå fram, hvilke aktører som skal trekkes inn osv. for å nå sine mål. Handlingsplanen får deltakerne med seg ved kursslutt, og den skal være konkret og forståelig, og ungdommene ansvarliggjøres for å få satt planen ut i livet. Deltakerne får samtidig hjelp til å komme i kontakt med aktører og personer som kan hjelpe dem til å nå sine mål, være seg alt fra familie og venner, helsetjenester som psykolog eller fysioterapeut, kommunal ruskonsulenter, til konkrete arbeidssteder eller næringslivsorganisasjoner. I enkelte tilfeller har oppfølgeren fra Pøbelprosjektet også vært inne i ansvarsgruppemøter i forbindelse med Individuell Plan (IP). Dette må imidlertid ikke forveksles med den individuelle handlingsplanen deltakerne får utviklet gjennom kurset.

5.4 Oppfølging etter endt kurs

Etter å ha gjennomført avklaringskurset på seks uker, skal det være avklart hvilken aktivitet deltakeren skal inn i. Dersom deltakeren ønsker å starte eller gjenoppta videregående utdanning, skal NAV/OT overta oppfølgingen, og samarbeidet med Pøbelprosjektet skal avsluttes. Ønsker deltakeren å gå ut i jobb eller arbeidspraksis, skal deltakeren overføres til Pøbelprosjektets oppfølgingstilbud (Fokus ungdom oppfølging). Deltakeren har krav på seks måneders individuell oppfølging med en av Pøbelprosjektets oppfølgere, med mulighet for forlengelse. Oppfølgingen skal ta utgangspunkt i den individuelle handlingsplanen der yrkesmål og delmål er fastsatt. Gjennom avtalen med NAV er det lagt en norm på gjennomsnittlig 12 timer individuell oppfølging i måneden for hver av deltakerne. Innholdet i oppfølgingen blir fastsatt av oppfølgeren med utgangspunkt i opplevd behov og ungdommenes egne ønsker.

Pøbelprosjektet vektlegger at den individuelle oppfølgingen etter kursslutt skal være tilpasset den enkeltes behov. I den første fasen etter endt avklaringskurs arbeides det med å finne en passende jobb eller praksisplass til ungdommene. I noen tilfeller kommer også deltakerne i kontakt med egnede arbeidsgivere gjennom arbeidsgiveruka i kurset, og kan raskt komme i fast aktivitet. For andre kan prosessen ta noe lengre tid. Vanligvis forløper det slik at en finner en egnet arbeidsgiver fra bedriftspoolen, og starter med en avtale om tre måneders arbeidspraksis. Om de tre månedene forløper som de skal, er neste steg å få til en avtale om ordinær lønn med lønnstilskudd fra NAV. På sikt beveger ungdommene seg derfra over i ordinær stilling med full lønn fra arbeidsgiver. Det er uklart hvor mange av bedriftene som eventuelt tilbyr godkjente lærlingplasser.

Lengden på oppfølgingen varierer fra noen måneder til opp til flere år. Det varierer også hvor tett på oppfølgerne er ungdommene. Det blir understreket at oppfølgerne ikke skal være terapeuter, men fokusere på deltakernes tilknytning til arbeidslivet. Samtidig skal oppfølgerne være noen ungdommene kan snakke fortrolig med og bidra til å se sammenhenger mellom ungdommenes privatliv og hvordan de klarer seg på jobben. Det vanligste er at oppfølgerne møter ungdommene en gang i uka i starten, for så å trappe gradvis ned ut i fra ungdommenes utvikling og selvstendigjøringsprosess. Oppfølgerne har faste teammøter med ledelsen en gang i uken, der det tas opp problemstillinger og utfordringer i arbeidet med å følge opp ungdommene.

Når en deltaker starter ved et arbeidssted, er deltakerens oppfølger i kontakt med arbeidsgiver og fungerer som et bindeledd mellom deltaker og arbeidsgiver/sjef. Om det oppstår situasjoner der ungdommen ikke møter til jobb eller det oppstår andre situasjoner (atferdsproblemer, rusmisbruk etc.) skal oppfølgeren koples inn for å forsøke å fange opp årsakene til problemene og hvordan ungdommen kan komme seg tilbake på rett spor. Oppfølgeren kan også kople inn andre i ungdommens kontaktnett eller hjelpeapparat for å bidra til at ungdommen får hjelp til å komme seg på rett kjøl raskest mulig. Tett oppfølging ved tilbakefall anses å være en suksessfaktor for å få ungdommene til å stå i jobb over tid. Samtidig er det ikke lagt opp til at arbeidsgivere skal behandle ungdommene annerledes enn andre ansatte. Flere av ungdommene

vi har intervjuet, oppgir at de har opplevd å miste den første jobben de fikk gjennom Pøbelprosjektet fordi de på ulike måter "rotet det til for seg selv", ikke fant seg til rette eller falt tilbake i gamle spor. Disse har imidlertid fått seg en ny jobb på et senere tidspunkt, gjerne ved hjelp av oppfølgeren i Pøbelprosjektet.

Når en oppfølger anser en ungdom som klar til å avslutte oppfølgingen, er det leder for Pøbelarbeid som tar avgjørelsen om denne personen skal avslutte sin oppfølging i Pøbelprosjektet. Rutinen videre er at det skal sendes en rapport til NAV²⁰. Pøbelprosjektet forsøker likevel å fortsette oppfølgingen med telefonkontakt i lengre tid framover, så fremt deltakeren ønsker det. Ved hjelp av telefon, sms og sosiale medier som facebook, følger ledelsen i Pøbelprosjektet (Eidsvåg selv) månedlig opp tidligere deltakere. Her ser vi tydelig motsetninger mellom forpliktelsen til NAV om å følge ungdommene i seks måneder, kontra Pøbelprosjektets egne idealer om å følge ungdommene i minst to år. Pøbelprosjektet kan søke NAV om støtte til å følge ungdommene ut over seks måneder gjennom en ordning med tre måneders forlenging i slengen. Pøbelprosjektet oppgir også at de følger opp ungdommer på egen regning utover avtalen med NAV. Vi har ikke hatt mulighet til å sammenstille data fra Pøbelprosjektet og NAV for å avdekke i hvilken utstrekning dette skjer.

Pøbelprosjektet kan maksimalt ha inne 45 ungdommer til enhver tid. Dette betyr at når et nytt avklaringskurs på seks uker starter opp, må en gi slipp på et tilsvarende antall ungdommer i oppfølgingsprosjektet for å gi plass til nye ungdommer fra kurset.

5.5 Rutiner for rapportering og dokumentasjon

Pøbelprosjektets ledelse følger opp deltakere og tidligere deltakere som har gitt klarsignal om at det er greit minst en gang månedlig og sikrer seg dermed løpende informasjon om hvordan det går med dem. I tillegg har de selv en intern gjennomgang tre ganger årlig der de summerer opp hvor mange de har inne i kurs og oppfølging, og hvor deltakerne befinner seg ut i fra målet om å komme i jobb. De har også en brukerevaluering som deltakerne besvarer etter endt kurs, som de bruker inn i sitt arbeid med å videreutvikle pøbelkursene og drive intern kompetanseheving.

Pøbelprosjektet oppgir at de har som rutine å sende en sluttrapport til deltakerens veileder i NAV ved kursslutt. Dette fremgår også som en fast rutine av løsningsspesifikasjonen for oppfølging av ungdom. Fra informanter i NAV meldes det derimot at denne rapporteringen ved flere anledninger har vært fraværende. Ansatte i NAV retter kritikk mot Pøbelprosjektet for manglende rapportering, skriftliggjøring og dokumentasjon på hvordan det går med ungdommene, og fremmer et ønske om en tettere kontakt og kommunikasjon knyttet til deltakerne underveis i løpet. En av saksbehandlerne i NAV melder for eksempel om at en får rask tilbakemelding dersom en selv tar kontakt med Pøbelprosjektet for å høre hvordan det går med den enkelte deltaker, men at det mangler faste rutiner for denne type tilbakemeldinger. Saksbehandleren foreslår derfor at det bør etableres faste tilbakemeldinger fra Pøbelprosjektet til NAV for eksempel hver tredje måned for å holde aktuell saksbehandler i NAV orientert om deltakerens utvikling.

Når det gjelder mangel på rapportering og dokumentasjon, legger ansatte i NAV noe av skylden på NAV selv, da dette er krav de stiller i sin kravspesifikasjon, men som de selv ikke sørger for at blir tilstrekkelig fulgt opp. Likevel er dette en kritikk som først og fremst rammer Pøbelprosjektet. Vi anser at en gjennomgang av rapporteringsrutinene og avklaring av innhold og hyppighet i rapporteringen vil bidra til å bedre samarbeidsklimaet mellom NAV og Pøbelprosjektet.

Offentlige instanser som støtter Pøbelprosjektet stiller krav til rapportering på hvordan midlene blir brukt. Pøbelprosjektet har bl.a. rapportert til Kunnskapsdepartementet på bakgrunn av tildelte midler i 2009 og 2010 der det fremgår at tilskuddet er brukt i tråd med forutsetningene.

²⁰ Dette vil vi komme nærmere inn på under avsnittet om rapportering og dokumentasjon.

6. MÅL OG RESULTATER

I perioden 2008-2010 har Pøbelprosjektet til sammen hatt 98 deltakere, 71 gutter og 27 jenter²¹. I alt har det vært 152 deltakere i Pøbelprosjektet fra 2008 til dags dato. Deltakere fra 2011 er dermed ikke inkludert i følgende tallmateriale.

I det følgende skal vi se nærmere på hva som kan sies å være indikatorer for måloppnåelse for Pøbelprosjektet og ungdommene som deltar i prosjektet. Både individnivået, med ungdommenes opplevelse av å delta i Pøbelprosjektet, og det strukturelle nivået, der en ser på de faktiske tallene som foreligger på om ungdommene har kommet seg i ut jobb, utgjør parametre det er viktig å måle resultater opp i mot. Samtidig vektlegger Pøbelprosjektet og dets samarbeidspartnere noen ulike perspektiver og forståelser av hva måloppnåelse er og hva som kan sies å være gode resultat for denne målgruppen. For å kunne vurdere prosjektets mål- og resultatoppnåelse må en derfor først klargjøre hvilke konkrete mål som er satt. Mål bør være etterprøvbare slik at en kan vurdere om mål er nådd eller ikke. En måte dette kommer til uttrykk på er at mål skal være SMARTe. Det vil si at målene skal være Spesifikke, Målbare, Aksepterte, Realistiske og Tidsbestemte²². Til sammen gjør disse faktorene at målene i større grad blir mulige å evaluere.

Vi vil i dette kapitlet ta for oss mål og resultater i Pøbelprosjektet. Vi vil diskutere hvilke ulike forståelser av måloppnåelse de ulike samarbeidsaktørene som følger opp ungdommene i dette prosjektet har. Videre behandler vi prosjektets resultater og måloppnåelse, samt deltakernes vurderinger av nytte og verdi av Pøbelprosjektet, før vi diskuterer Pøbelprosjektets målsetninger i lys av aktuell innsats mot frafall fra videregående opplæring.

6.1 Ulike forståelser av måloppnåelse

De ulike aktørene som samarbeider om oppfølging av ungdommene leger ulike hensyn og indikatorer til grunn for å vurdere måloppnåelse. For å sette vurderingen av måloppnåelse i Pøbelprosjektet i et konstruktivt perspektiv, er det derfor hensiktsmessig å se nærmere på forståelsen av måloppnåelse hos henholdsvis Pøbelprosjektet, NAV og OT.

Det overordnede målet for Pøbelprosjektet er å få ungdommer som har falt ut av ordinære skoleløp *på vei til jobb* og bidra til at de over tid bygge opp en fast tilknytning til arbeidslivet. De opererer med et resultatmål på å få 60 prosent av deltakerne ut i jobb, noe de anser for å være en god indikator for å lykkes²³. For å nå dette overordnede målet har de definert flere delmål, fokusområder og perspektiver. De har som mål å øke ungdommers personlige ansvarliggjøring, utvikling og mestring, og ungdommene skal oppleve utbytte, læring og selvutvikling gjennom sin deltakelse i Pøbelprosjektet.

Det å få positive tilbakemeldinger fra deltakerne utgjør dermed et mål på at de har lyktes. Videre vektlegger de langtidsoppfølging av ungdommene for å motvirke ungdommenes høye risiko for tilbakefall, og har satt seg som mål å fortsette oppfølgingen ut over de seks månedene det legges opp til etter avtalen med NAV. De har et deltakerperspektiv, hvor Pøbelprosjektet vektlegger ungdommenes egne vurderinger av om de føler at de kan klare seg på egenhånd, heller enn å anse målet som nådd og avslutte oppfølgingen i det en ungdom har fått jobb.

Det skal også gis rom til at ungdommene kan trenge tid for å finne en jobb de faktisk trives med, og jobbskifte trenger ikke være negativt. Altså regner ikke Pøbelprosjektet seg for å ha nådd sine mål som en direkte konsekvens av deltakernes jobbmessige status, men anser at deres jobb fortsetter som et sikkerhetsnett for ungdommene et godt stykke inn i den sårbare overgangen fra ledighet til fast jobb. Pøbelprosjektet er også opptatt av å tilpasse ungdommenes mål ut i fra hva som er realistisk i deres situasjon. De kan i samarbeid med deltakeren sette andre (del-)mål enn jobb og skole, og kan dermed anse det som måloppnåelse ved å få en ungdom til behandling eller til å sone en fengselsdom.

NAVs forståelse av måloppnåelse har vi forstått som noe snevrere enn Pøbelprosjektets forståelse. De knytter måloppnåelse og resultater mer direkte til overgang til arbeid, aktivitet eller skole. Pøbelprosjektet har gått ut i media med svært høye tall på hvor mange ungdom som

²¹ Pøbelprosjektets registerdata over deltakere fra 2008-2010.

²² Karlsen, A. (2006) Smartere målsettinger. Fontene, 5, 14-15. Tilgjengelig fra <http://www.pedagogikk.no/Smartere%20malsettinger.pdf>

²³ Intervju med ledelsen i Pøbelprosjektet

kommer seg i skole eller jobb som følge av deltakelse i prosjektet. Selv forklarer de dette med at de måler ut i fra begrepet *på vei til jobb*, en kategori som også omfatter behandlingsopphold, fengselsopphold eller andre aktiviteter som kan ses som et steg på veien mot jobb. Slik kan de presentere tall på at opp til 90 prosent av ungdommene er på vei til jobb. Dette avviker fra NAVs målemetoder, som baserer seg på antall ungdom som faktisk er i jobb. Våre informanter i Pøbelprosjektets ledelse uttrykker å være klar over at dette kan virke forvirrende på publikum, men mener selv at de er ryddige på dette i møte med NAV, og skiller mellom interne målemetoder på den ene siden og den eksterne rapporteringen til NAV på den andre siden. Fra kartleggingen framgår det likevel at flere informanter i NAV finner det problematisk å finne andre tall i media enn i innrapportert tallmateriale, og det påpekes av disse at dette kan bidra til at Pøbelprosjektet står i fare for å vurderes som en noe useriøs aktør i deler av NAV.

Oppfølgingstjenesten har i oppgave å sikre alles rett til utdanning. OT arbeider for at alle ungdommer som faller ut av det ordinære skoleløpet skal gis et tilbud om opplæring, arbeid eller annen sysselsetting, og bistår ungdom med utdannings- og yrkesveiledning²⁴. Ut i fra våre intervjudata med OT, kommer det klart frem at OT i, tråd med sitt mandat konsentrerer seg om utdanning og formell kompetanse. Pøbelprosjektet fører ikke til formell kompetanse for deltakerne, og et mindretall av deltakerne søker seg tilbake til skole/utdanning etter endt kurs. Dette går på tvers av OTs oppgave å sikre alle den videregående opplæringen de har rett på. Informanter i OT har ytret bekymring for om noen av deltakerne i Pøbelprosjektet heller burde motiveres til å fullføre skolen, og antyder at noen av ungdommene har et såpass godt utgangspunkt at de med noe tilrettelagt undervisning kunne klart å fullføre videregående. OT stiller også spørsmål ved Pøbelprosjektets holdninger til skolen, og undrer om Pøbelprosjektet bidrar til å holde ungdom borte fra utdanning heller enn å øke ungdommers motivasjon til utdanning.

6.2 Måloppnåelse i Pøbelprosjektet

Pøbelprosjektets ledelse oppgir å ha satt seg et resultatmål på at 60 prosent av deltakerne i prosjektet skal ut i jobb. Vi vil nå se på hvordan deltakerne fra perioden 2008-2010 ligger an i dag ut i fra dette resultatmålet. Tabell 6-1 viser status for jobb eller andre aktiviteter for deltakerne fra 2008-2010 per 01.10.2011²⁵.

Tabell 6-1: Oversiktstabell over nåværende status for deltakere 2008-2010.

	Ordinært arbeid	Lærling	VGS	Behandling/ fengsel	Arbeidssøker NAV	Ukjent	Totalt
2008	6	4	3	2 (1b, 1f)	1	1	17
2009	14	3	13	8 (b.)	6	1	45
2010	16	5	1	2 (b.)	7	5	36
Samlet	36	12	17	12	14	7	98

Tabellen viser overordnet sett gode resultater når det gjelder å komme tilbake til jobb eller skole. Samlet sett er 65 av de 98 deltakerne nå enten i ordinært arbeid, arbeider som lærlinger, eller er i videregående skole. Fordelt på de ulike årene, viser tallmaterialet at 14 av de 17 deltakere som startet i Prosjektet i 2008, 30 av de 45 deltakerne fra 2009 og 22 av de 36 deltakerne fra 2010 i dag enten er i jobb, lære eller i utdanning.

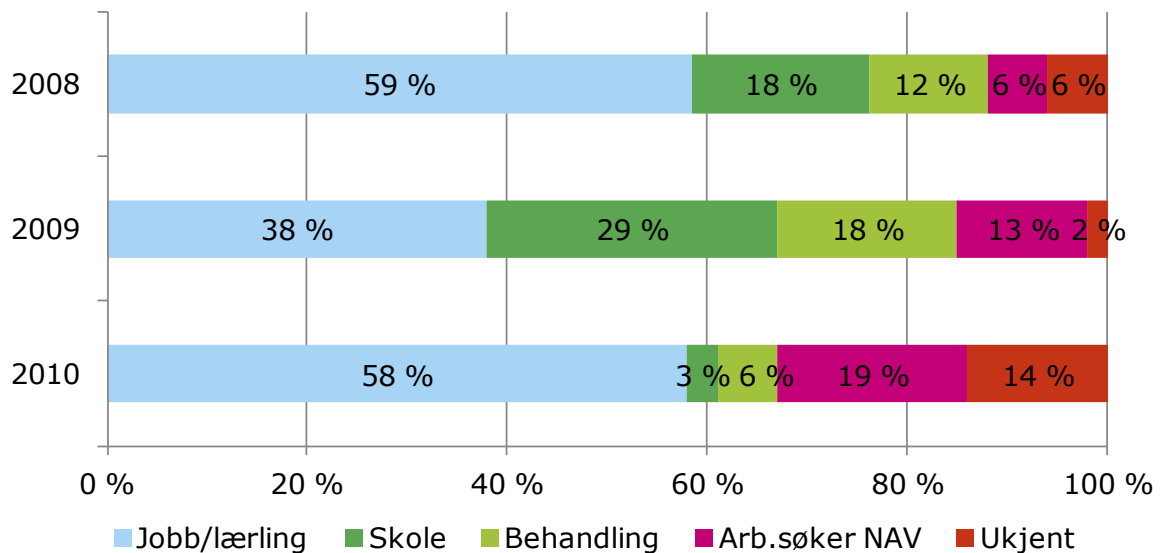
Av de 98 som har deltatt har 10 ungdommer av ulike grunner valgt å avslutte/avbryte sin deltakelse i Pøbelprosjektet før planlagt slutt. 6 ungdommer har blitt utvist. Disse 16 inngår likevel i datamaterialet over hvordan det har gått med deltakerne etter prosjektslutt. Av de syv deltakerne som i tabell 6-1 faller inn under kategorien *ukjent*, finner vi igjen samtlige personer i enten gruppen avbrutt løp (5 stk) eller i gruppen utvist (2 stk).

Figur 6-1 framstiller tallene fra tabell 6-1 etter den prosentvise fordelingen for de ulike kategoriene for aktiviteter. Ordinært arbeid og lærlingplass er slått sammen til en kategori. I kategorien *behandling*, inngår en person som soner fengselsdom.

²⁴ <http://www.oppfolgingstjenesten.rogfk.no/index.php?pageID=105&page=V%C3%A5r+oppgave>

²⁵ Tallene er hentet fra Pøbelprosjektets interne registerdata, som er et produkt av Pøbelprosjektets jevnlige kontakt med nåværende og tidligere deltakere.

Figur 6-1: Status for deltakerne i årene 2008-2010 per 01.10.2011. Prosentvis fordeling.

Det er vanskelig å gjøre en nyansert og meningsfull tolkning av disse tallene ettersom antall deltakere for de tre årene har variert mellom 17 og 45. For hvert av årene ser vi imidlertid at andelen som i dag er enten i jobb/lære eller skole ligger over 60 prosent, som er den prosentandelen som er satt som resultatmål fra ledelsen i Pøbelprosjektet. Dermed kan dette målet sies å være oppnådd. Tallene viser at av alle ungdommene som har deltatt, er i dag ca 17 prosent av dem i videregående utdanning, og ca 12 prosent er lærlinger, til sammen 29 prosent, i tillegg til at 35 prosent er i ordinær jobb. Det samlede tallet for alle tre årene på hvor mange som er i enten jobb, lærlingplass eller skole, er 64 prosent. Dette er gode resultater på en gruppe mennesker som i forkant av deltakelsen har blitt definert som å falle utenfor ordinært skole- og arbeidsliv.

OT retter kritikk mot Pøbelprosjektet for manglende fokus på skole og utdanning. Ut i fra resultatene Pøbelprosjektet kan vise til ut i fra sitt tallmateriale, kan vi ikke trekke konklusjoner om dette. Ser vi på de tre årene under ett, er 17 av de 98 deltakerne i videregående utdanning, noe som utgjør 16,66 prosent av deltakerne. Her er det særlig 2010-kullet som trekker ned snittet. De lave tallene på ungdom som er i utdanning for deltakere fra 2010 kan ses i lys av tidsaspektet. Deltakere fra foregående år har hatt mer tid på seg til å søke seg inn og starte på et skoleår. Pøbelprosjektet velger også å se på det at ungdommene har sluttet i videregående som et valg, og at ungdommene må lære å se konsekvensene av dette valget, noe som bidrar til at de lærer å ta ansvar for egne handlinger. Ledelsen i Pøbelprosjektet understreker at ikke noe er bedre enn at ungdommene velger seg tilbake til skole, men at dette valget for de fleste ligger noe lenger fram i tid, da nettopp det å være skoletrøtt er årsak til valget om å slutte.

Når det gjelder årsaksforklaringer til resultatene, må vi huske at det ikke er mulig å isolere hva som kan skyldes trekk ved deltakerne, og hva som kan være en direkte virkning av deltakelse i Pøbelprosjektet. Gjennom intervjudata fra Pøbelprosjektet, deltakere og samarbeidsaktører, får fokuset på tett og langvarig oppfølging av deltakerne etter kurs som et av suksesskriteriene, sammen med Pøbelprosjektets tette kontakt med næringslivet.

Av informanter fra samarbeidspartnere blir selvstendigjøgningstanken i Pøbelprosjektet fremhevet som et viktig grep med tanke på å oppnå resultater for ungdommene, der Pøbelprosjektet ikke "synes synd på ungdommene", men stiller klare krav til deltakerne og forventer at deltakerne imøtekommer disse kravene. For å forklare dette trekker en informant frem måten Eidsvåg møter ungdom på. Eidsvåg sier "det er så mye ressurser i deg, men du har noen unoter som hindrer", noe som viser at han tar ungdom på alvor, viser omtanke men samtidig stiller krav og maner fram realitetsorientering. Dette blir også understreket av informanter i Pøbelprosjektet, som ser prosjektets strategi om la ungdom oppleve å bli sett og tatt på alvor som medvirkende til gode resultater. Fra Pøbelprosjektet blir det videre fremholdt at deres fokus på å bygge selvtillit, mestring indre motivasjon kan forklare resultatene. En annen årsak til suksess som kommer fram i intervjuer med samarbeidsaktører, er Pøbelprosjektets genuine engasjement og entusiasme i sitt arbeid.

I Pøbelprosjektets rapportering til Kunnskapsdepartementet fra januar 2010 og mars 2011, rapporterer de om at henholdsvis 92 og 95,46 prosent av deltakerne på daværende tidspunkt er i jobb eller på vei til jobb. Her inkluderer Pøbelprosjektet alle som ikke er utvist eller falt fra som

på vei til jobb. Vi antar at dette er gjort med bakgrunn i at de som ikke er enten i jobb eller skole, fremdeles er under oppfølging i Prosjektet og dermed *på vei til jobb.* Det kan diskuteres om dette er riktig måte å rapportere på. Informanter i NAV og OT oppfatter dette nærmest som juks med tall. En av informantene fremholder at ingen forventer 95 prosent måloppnåelse, og at Pøbelprosjektet vil vinne på å være mer ærlig på dette med at en som soner en fengselsdom, er i behandling eller har blitt overført til andre tiltak i NAV ikke nødvendigvis kan regnes som *vei til jobb.*

6.3 Deltakernes vurdering av Pøbelprosjektet

Fra intervjuene med deltakerne fremgår det at de som er intervjuet har hatt stort utbytte av Pøbelprosjektet. Beskrivelser som går igjen er at den enkelte beskriver at man:

- Får økt selvtillit og mestringsfølelse
- Tar og får ansvar
- Økt arbeidslivskunnskap

Å ta ansvar for eget liv og erkjennelse av betydningen av egen innsats for å lykkes i skole og arbeidsliv er noe alle trekker frem som positivt utbytte. Flere av deltakerne henviser her til det første motivasjons- og avklaringskurset der flere aktiviteter samlet sett motiverer og styrker dem til å tenke nytt. Tidligere følelser av avmakt og likegyldighet har for mange blitt erstattet av motivasjon for å jobbe og større ansvarsfølelse. I dette bildet oppgir flere informanter at de opplevde å bli sett og tatt på alvor av ansatte i Pøbelprosjektet. Pøbelprosjektets strenge krav til aktiv deltakelse refereres til som positivt i kombinasjon med de voksnes tilstedeværelse i den enkeltes situasjon.

Intervjuene viser at informantene har fått stort utbytte av opplæring i cv, jobbsøknad og rolleforståelse i arbeidslivet. Det nevnes at de har fått større forståelse for hva som forventes av dem som arbeidstakere, hvordan man forholder seg til en sjef og hvordan man forholder seg til andre ansatte. Videre har en stor andel deltakere oppgitt at de har fått endret sitt syn på viktigheten av å ha jobb, noe som uttrykkes som *"ny kunnskap"* for dem og som viktige faktorer som har hjulpet dem i arbeidslivet i etterkant av kurset.

Så godt som alle deltakerne vi har intervjuet nevner også at de har fått økt motivasjon, selvtillit og tro på seg selv som følge av sin deltakelse i prosjektet. Dette blir begrunnet i opplevelse de har fått gjennom kurs og oppfølging. Uavhengig av hyppighet og lengde på oppfølgingen etter kursene er disse kontaktpunktene med oppfølgeren viktige for ungdommen og for at ungdommen skal holde seg i jobb eller skole. Muligheten til å gjøre noe de har lyst til, oppgis også som en viktig faktor. Ungdommene mener Pøbelprosjektet har fått dem til å finne ut av hva de egentlig har lyst til, og gitt mulighet til å arbeide for å nå dette målet. Flere viser til at det å få praksisplass på et sted en trives og kan tenke seg å være gjør at de opprettholder motivasjonen til å være i jobb. Til grunn for motivasjon og økt selvtillit ligger også positive opplevelser i form av samhold og vennskap med de andre deltakerne. Flere av informantene refererer til dette som svært viktig for dem, og at de for første gang har gledet seg til å stå opp om morgenen. Mest ekstremt kom dette til uttrykk gjennom at en pøbel etter endt Pøbelprosjektet beskrev livet som *"litt tomt"* ettersom han savner samholdet i gruppen.

6.4 Tiltak rettet mot frafall i videregående skole

I dette avsnittet diskuteres i hvilken grad Pøbelprosjektet kan sies å bidra til at deres deltakere øker sine sjanser til å gjennomføre videregående skole.

Det foregår i dag en større satsing mot frafall i videregående skole. Ny GIV som ble beskrevet i bakgrunnskapitlet retter seg inn mot ungdom i alderen 16-19 år, der målene er en høyere grad av gjennomføring i videregående opplæring. Det er satt konkrete mål for hvor mange prosentpoeng gjennomføringen skal øke med i prosjektperioden. NY Giv og Pøbelprosjektet grenser mot hverandre med tanke på målgruppe og delvis med tanke på virkemidler og målsettinger. Ny GIV har iverksatt en rekke tiltak som skal bidra til nå målet om at flere fullfører videregående opplæring. Tekstboksen under gir en oversikt over hvilke tiltak dette er snakk om²⁶:

²⁶ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/kampanjer/ny-giv/artikler-/ny-giv-tiltak-for-bedre-gjennomforing-i-.html?id=633486>

Ny GIVs tiltak

1. **Tidlig innsats.** Forsterket opplæring i grunnleggende ferdigheter på 1.-4 trinn med økt timetall i fagene norsk, matematikk og engelsk og gratis leksehjelp
2. **Oppfølging av nasjonale prøver 8. trinn.** Spesielt rettet mot skoler med faglig svake resultater.
3. **Arbeidslivsfag.** Nytt praktisk fag på ungdomstrinnet som skal gi mulighet til å prøve ut yrkesfaglige interesser. Alternativ til 2. fremmedspråk/ språklig fordypning.
4. **Utdanningsvalg.** Nytt obligatorisk fag skal knytte grunnskole og videregående opplæring bedre sammen og gi elevene kunnskap om videregående opplæring.
5. **Mer fleksibel opplæring.** Veiledningsmateriell med eksempler på hvordan omdisponering av inntil 25 prosent av timene i enkeltfag kan skje.
6. **Fravær fra grunnskole føres på vitnemål.**
7. **Obligatoriske kartleggingsprøver 1. trinn vgs.** Avdekke elever med svake ferdigheter og ekstra oppfølgingsbehov.
8. **Tettere oppfølging av den enkelte elev og lærling.**
9. **Profesjonalisering av rådgivingsfunksjonen.** Bidra til å hindre feilvalg.
10. **Mer relevant og praksisnær fag- og yrkesopplæring.** En gjennomgang av læreplanene i fellesfagene med sikte på at kompetansemålene i størst mulig grad skal egne seg for yrkesretting.
11. **Utrede rett til læreplass og/eller fireårig opplæring/forsterket opplæring i skole**
12. **Økt tilskudd til lærebedrifter**
13. **Flere læreplasser.** I tett dialog med partene i arbeidslivet

De fleste av Ny GIVs tiltak er rettet direkte inn mot skolen for forebygging av frafall. Noen peker seg derimot ut ved at de har flere likhetstrekk med Pøbelprosjektets innsats. Fra Rambølls synspunkt gjelder dette særlig punkt 8 – tettere oppfølging av den enkelte elev og lærling, og punkt 13 – flere læreplasser gjennom tett dialog med partene i næringslivet. Vi vil derfor se litt nærmere på disse:

6.4.1 Punkt 8 – tettere oppfølging av den enkelte elev og lærling

Pøbelprosjektet følger sine ungdommer tett over lang tid for å sørge for en trygg inntreden i arbeidslivet. Mange av Pøbelprosjektets ungdommer begynner med arbeidspraksis eller lærlingplass i en bedrift etter avsluttet kurs. Disse følges tett av sin individuelle pøbeloppfølger, som også sørger for å holde dialogen med arbeidsgiver. Den individuelle veiledningen og oppfølgingen er noe av det deltakerne i Pøbelprosjektet setter mest pris på. Det regnes også som en avgjørende faktor for å gjøre ungdommene i stand til å holde på sin plass slik at de ikke faller ut av systemet på nytt.

Pøbelprosjektet har ikke formelt ansvar for å følge opp ungdom som velger seg tilbake til skole og utdanning, og ved overføring går ansvaret over til OT. Pøbelprosjektet har likevel tradisjon for å opprettholde kontakten med ungdommene på frivillig basis så langt det lar seg gjøre, og deres inntektskilder (utover midlene de får gjennom å være tiltaksarrangør for NAV) gjør at de har mulighet til å følge opp ungdommene lengre enn de seks månedene med mulig forlengelse som NAV krever.

6.4.2 Punkt 13 – flere læreplasser

Pøbelprosjektet har bygget opp en egen *bedriftspool* med over 700 bedrifter totalt som kan stille med praksis- eller læreplass til ungdommene som deltar i Pøbelprosjektet. De vektlegger at ungdommene selv skal velge hvilken retning de ønsker yrkesmessig, og tilstreber at alle ungdommene skal bli koplet til en bedrift eller et arbeidssted de interesserer seg for. Pøbelprosjektet forbereder også arbeidsstedene på ungdommene som kommer, og kurser dem i hvordan disse ungdommene best kan møtes og hvordan de som arbeidsgiver kan stimulere til at ungdommenes motivasjon og interesse opprettholdes. Gjennom tett kontakt med oppfølgeren til ungdommene, har også arbeidsgiver en tredjepart å spille på, som kan bidra til god kommunikasjon og forventningsavklaring mellom lærling og arbeidsgiver.

Pøbelprosjektets resultater viser til at flere av deltakerne nå er i lære i bedrift i etterkant. Det fremkommer ikke om de bedrifter som Pøbelprosjektet har i sin bedriftspool er kvalifisert som lærebedrifter.

6.4.3 Hvordan bidrar Pøbelprosjektet til å forhindre frafall i videregående skole?

Gjennom motivasjonskurs, påfølgende tett oppfølging og en nær kontakt med næringslivet, kan Pøbelprosjektet sies å bidra til å gjøre ungdommene i stand til å fullføre videregående opplæring, enten gjennom en lærlingplass som leder fram til fagbrev, eller gjennom å motivere dem til å gjenoppta skolen og støtte dem gjennom utdanningsløpet. Dette viser de tall og de resultater som er vist til i denne kartleggingen. Her ligger det imidlertid en hindring i veien, da arbeidsdelingen som foreligger mellom Pøbelprosjektet, NAV og OT hindrer Pøbelprosjektet å gi ungdom som ønsker seg tilbake til skolen en like tett oppfølging som de som velger lærlingplass eller arbeidspraksis/job. Pøbelprosjektet mener også på sin side at de kan bidra med at ungdom finner veien til utdanning ved først å gi dem arbeidserfaring som på sikt kan føre til ny motivasjon for skole eller utdanning.

Pøbelprosjektet retter sin innsats i stor grad mot samme målgruppe som det satsingsområdet Ny GIV gjør. Dette gjelder målgruppen, tett oppfølging og fokus på praktisk arbeid. Det divergerer mest i forhold til at Pøbelprosjektets mål ikke nødvendigvis er skole, mens Ny GIV har som målsetting å forhindre frafall fra videregående skole. Pøbelprosjektet har imidlertid et stort nettverk av arbeidsgivere og bedrifter, og det kan stilles spørsmål ved om flere av disse bedriftene kunne blitt kvalifisert til lærebedrifter og slik sett bidratt til flere lærlingplasser.

Pøbelprosjektet retter seg mot en bredere aldersgruppe enn det Ny GIV gjør. Pøbelprosjektet anser at "veien til mål" er vel så viktig som målet i seg selv. Ut ifra intervjudata fra ansatte og ledelse i Pøbelprosjektet får vi inntrykk av at Pøbelprosjektet ser på seg selv som en alternativ løsning til ordinære skole- og utdanningsløp. De fokuserer på alternative veier til arbeidslivet enn ordinær skole, og ønsker også å favne om en aldersgruppe utover aldersgruppen som er spesifisert for Ny GIV. Fra et skolesynspunkt kan dette anses som en risiko for at ungdommer bruker opp rettighetene sine til å fullføre videregående skole. Pøbelprosjektet er heller ikke innrettet slik at formell studiekompetanse og grunntrening i lesing, skrive og regning som er satsingsområder innenfor NY GIV og nedfelt i læreplaner og undervisningspolitikk. Pøbelprosjektet anser samtidig at de har mye å tilføre Ny GIV- satsningen gjennom nettopp å være et alternativ for noen av de ungdommene som har valgt bort videregående opplæring.

Rambølls vurdering er at det er et stort sammenfall mellom Pøbelprosjektets og Ny GIVs målgruppe, og at det er fellestrekk med tanke på strategier for å fange opp ungdom som faller utenfor for å få dem tilbake i skole eller jobb. Det som først og fremst skiller retningene er forståelsen og vektleggingen av formell kompetanse. Fra Pøbelprosjektet understreker det i intervjuer at ungdommer som har valgt bort videregående skal tas på alvor og ikke presses tilbake til et skoleløp de ikke finner mening i – at eksisterende utdanningsløp rett og slett ikke passer alle. Pøbelprosjektets ansatte holder også frem eksempler på at ungdom gjennom arbeidserfaring kan finne ny motivasjon til utdanning etter en tid, og at utdanningstoget ikke er gått selv om ungdommene i første omgang velger arbeidspraksis. Pøbelprosjektet gir et alternativt tilbud til et utvalg ungdom som står utenfor og mangler andre gode støttetiltak. Mange av Pøbelprosjektets deltakere har også vært inntatt av OT på et tidligere tidspunkt. Det kan synes som om Pøbelprosjektet fyller et hull som OT ikke har klart å fylle for enkelte ungdommer.

6.5 Konklusjoner

Ett av regjeringens prioriterte fokusområder er å forhindre og begrense frafall fra videregående skole og sørge for at flere unge fullfører den videregående opplæringen de har rett på. Både for den enkelte og for samfunnet har frafall og forsinkelse i utdanningsløpet store negative konsekvenser, og det er store gevinster i å iverksette tiltak som bidrar til at flere fullfører videregående skole og opplæring.

Pøbelprosjektets resultater fra årene 2008-2010 viser at til sammen 29 prosent av ungdommene i dag enten er i videregående skole eller opplæring. Disse resultatene tyder på at Pøbelprosjektet bidrar til at flere ungdommer fullfører videregående opplæring ved å fullføre enten skole eller læretid. Vi kan heller ikke utelukke av noen av de 35 prosentene som i dag er ordinært arbeid, først har fullført enten skole eller læretid. Vi mangler sammenligningsgrunnlag fra andre tiltak (f.eks. fra OT) rettet mot å få ungdom tilbake til utdanning, og kan derfor ikke si hvordan disse resultatene stiller seg i forhold til eventuelle andre lignende tiltak. Vi anser likevel resultatene å være gode tatt i betraktning at dette er ungdom som har falt fra videregående utdanning, og som av informanter i OT blir regnet som "tapt" hva angår fullføring av videregående opplæring.

Pøbelprosjektet favner en gruppe ungdommer som av ulike grunner ikke finner seg til rette i det ordinære skolesystemet og som ikke fullfører videregående skole eller opplæring. Årsakene til om ungdom i denne gruppen ungdom oppnår en varig tilknytning til arbeidslivet er sammensatte, og det finnes ingen garanti for at de ungdommene som i dag er i jobb fremdeles vil være det i fremtiden. Ser vi på resultatene over, der over 60 prosent av deltakerne har kommet seg i jobb eller utdanning, er det uråd å skille ut hva som skyldes trekk ved deltakerne selv, og hva som skyldes Pøbelprosjektet. Det er likevel viktig å understreke at Pøbelprosjektet ivaretar ungdommer som kanskje uansett ville falt utenfor, eller vært marginaliserte.

Metodisk plattform og tett oppfølging av ungdommene er viktige faktorer for hvordan Pøbelprosjektet lykkes med å føre ungdommene i jobb eller tilbake til skole. Den tette kontakten med bedrifter og næringsliv må også trekkes fram som en sentral årsak til at ungdom vurderer at de finner seg til rette i arbeidslivet. Ildsjel-faktoren må også nevnes. I Pøbelprosjektet arbeider engasjerte og dedikerte mennesker som brenner for å oppnå en endring blant disse ungdommene, og som nedlegger en stor innsats både i kursing og oppfølging av ungdommene. Det jobbes også målrettet for å hente ut tilgjengelige tilskudd fra næringsliv og det offentlige for å skaffe til veie de midler som trengs for å gi utsatt ungdom et tilbud de både kan verdsette og dra nytte av.

Midlene Pøbelprosjektet innhenter gjennom andre kanaler enn den direkte overføringen fra NAV, bidrar også til at Pøbelprosjektet har mulighet til å iverksette mer omfattende tiltak og tettere oppfølging enn det som er mulig i andre tiltak i NAV eller Oppfølgingstjenesten. Det er også verdt å bemerke at Pøbelprosjektet potensielt sett kan styrke sitt arbeid ved at det i større grad fokuseres på grep som kan sikre et bedre samarbeidsgrunnlag med sine samarbeidspartnere.

Om Pøbelprosjektet er egnet for å bli en del av Ny GIV kan sies å være et politisk spørsmål, og dessuten en beslutning som må tas lokalt. Det ligger altså utenfor foreliggende kartlegging å vurdere dette. Verdt å legge vekt på er at Pøbelprosjektet legger lite vekt på formell utdanning, og ønsker ikke å stresse ungdommer til å velge seg tilbake til videregående skole. Tvert imot mener de at dagens videregående opplæring ikke passer alle, og at de utgjør et nødvendig supplement og alternativ til det ordinære skole- og utdanningssystemet. Samtidig viser deres resultater at deres arbeid medfører at flere kommer seg tilbake til skole eller får seg lærlingplass i en ønsket bedrift gjennom prosjektet.

Pøbelprosjektets egenart ligger i at det er et ideelt foretak hvor initiativtakerne selv har utviklet Pøbelprosjektets konsept, verdier og målsetninger ut i fra egne erfaringer av at et slikt tilbud var nødvendig. De ønsker at ungdom skulle møte alternativer til den akademiske tilnærming til hva kompetanse skal være, og hva som er vellykkede utdannings- og yrkesløp.

Dersom man lokalt ønsker å vurdere en innlemmelse av Pøbelprosjektet i Ny GIV, tyder foreliggende kartlegging på at det bør gjøres en nøye vurdering av hva som skal til for at prosjektet skal kunne bevare sin egenart - som blant annet innebærer at det framstår som et mulig alternativ til det etablerte skolesystemet.